ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ

τοῦ Δημοκρατικοῦ Ριζοσπαστικοῦ Κόμματος

ΜΕΡΟΣ Α'

Τὸ Ἐθνικὸ Ἀπελευθερωτικὸ Μέτωπο καὶ ἡ ἵδρυση τοῦ Κόμματος

1. Ἡ κρίση τῶν παλιῶν πολιτικῶν κομμάτων.

Ἐκεῖνος ποὺ μὲ προσοχὴ παρακολούθησε τὴν ἐξέλιξη τῆς πολιτικῆς ζωῆς τοῦ τόπου μας, τὴ τελευταία περίοδο, θ' ἀναγνωρίσει μαζί μας πὼς ἀπὸ τὸ 1932 ἀρχίζει νὰ διαφαίνεται μιὰ νοσηρὴ κατάσταση μέσα στοὺς μεγάλους πολιτικοὺς σχηματισμούς τοῦ, τὸ κόμμα τῶν Φιλελευθέρων καὶ τὸ κόμμα τῶν Λαϊκῶν, ποὺ ὁλοένα χειροτερεύοντας τὰ ὁδήγησε, μέσα σὲ λίγα χρόνια, σὲ πλήρη ἀπομάκρυνση ἀπὸ τὶς ζωντανὲς δυνάμεις τοῦ λαοῦ, σὲ πλήρη χρεοκοπία.

Ἀναμφισβήτητες ἐκδηλώσεις τῆς νοσηρότητας αὐτῆς ἦταν ὁ στρατιωτικὸς σύνδεσμος τοῦ 1932, ἡ κινηματικὴ ἀπόπειρα τοῦ Πλαστήρα τὸ 1933, ἡ δολοφονικὴ ἀπόπειρα κατὰ τοῦ Ἐλευθερίου Βενιζέλου, 1933, καὶ ἡ στάση τοῦ λαϊκοῦ κόμματος, τὸ κίνημα τοῦ 1935, ἡ ἀδυναμία τῶν κομμάτων αὐτῶν ν' ἀντιμετωπίσουν τὸ κοινοβουλευτικὸ πραξικόπημα, τὴ κατάλυση τῆς δημοκρατίας καὶ τὴ βασιλικὴ παλινόρθωση καὶ τέλος ἡ ἀδυναμία τους νὰ σχηματίσουν κυβέρνηση, μετὰ τὶς ἐκλογὲς τοῦ 1936 καὶ ἡ παράδοση τῆς ἐξουσίας στὸ Ἰ. Μεταξᾶ, ποὺ ὁδήγησε στὴ βασιλοφασιστικὴ δικτατορία τῆς 4 Αὐγούστου.

2. Ἡ βασιλοφασιστικὴ δικτατορία τῆς 4 Αὐγούστου.

Αὐτὴ ἡ νοσηρότητα, ποὺ ἐπιδεινώθηκε μὲ τὸ θάνατο τῶν ἀρχηγῶν τῶν μεγάλων κομμάτων καὶ ἄλλων πολιτικῶν προσωπικοτήτων, ὁδήγησε σὲ ἀληθινὴ παράλυση τῶν κομμάτων αὐτῶν, ἐν-

θάρρυνε τὸν Ἰ. Μεταξᾶ νὰ κηρύξῃ τὴ δικτατορία, καταλύοντας τὶς ἐλευθερίες τοῦ ἑλληνικοῦ Λαοῦ. Τὸ γεγονὸς ἐξ ἄλλου ὅτι τὰ δύο μεγάλα κόμματα ποὺ συγκέντρωναν, αὐτὰ καὶ μόνα, τὰ 75 ο/ο τοῦ Λαοῦ, δὲν κατόρθωναν νὰ κινητοποιήσουν τὶς μᾶζες σ' ἕνα ἐνεργὸ ἀγῶνα ἐναντίον τῆς δικτατορίας, ποὺ στὸ μεταξὺ ἐξελισσόταν σὲ φανερὸ καὶ ἀπροκάλυπτο φασισμό, δυνάστευε καὶ κατατυραννοῦσε τὸν τόπο, ἀπομυζῶντας ὅλους τοὺς χυμοὺς του, ἀπόδειξε ὅτι εἶχαν πλέον τελείως χρεωκοπήσει.

Ἡ τετράχρονη περίοδος τῆς βασιλοφασιστικῆς δικτατορίας θὰ παραμείνῃ σὰ μιὰ ἀπὸ τὶς πιὸ μελανὲς περιόδους τοῦ ἐθνικοῦ μας βίου. Γιατὶ σ' ὅλη τὴ διάρκειά της βασίλεψε ἡ πιὸ κυνικὴ περιφρόνηση πρὸς τὴ νοημοσύνη τοῦ Λαοῦ μας, ἡ πιὸ ἀναίσχυντη ἐκμετάλλευση τοῦ ἱδρῶτα του, ἡ πιὸ σκληρή, μεθοδικὴ καὶ σατανικὴ καταδίωξη τῶν ἀγωνιστῶν του, ἀνάμεσα στοὺς ὁποίους σπάνιοι εἶναι ἐκεῖνοι ποὺ νὰ ἀνήκουν στὰ δύο κόμματα μὲ τὴ μεγάλη λαϊκὴ δύναμη καὶ τὴ μακρὰ ἱστορία.

3. Ἰταλοφασιστικὴ ἐπιδρομή.

Ὅμως ἂν τὰ μεγάλα κόμματα δὲ μπόρεσαν νὰ κινητοποιήσουν τὶς λαϊκὲς μᾶζες σ' ἕνα ρωμαλέο ἀντιδικτατορικό, ἀντιφασιστικό, δημοκρατικὸ ἀγῶνα, αὐτὸ καθόλου δὲ σημαίνει πὼς ὁ Λαὸς εἶχε παρμένη τὴν ἀπόφαση νὰ ὑποταχτεῖ στὴ βία. Ἄπειρες ἐνδείξεις, ἀπὸ τὶς μεμονωμένες κι' ἀσυστηματοποίητες προσπάθειες ἀντιδικτατορικοῦ ἀγῶνα, πείθουν πὼς, μέσα στὴ μᾶζα, καθημερινὰ γινότανε περισσότερο συνειδητὴ ἡ ἀνάγκη ν' ἀποτιναχτεῖ ὁ ζυγὸς καὶ ν' ἀνακτηθοῦν οἱ χαμένες ἐλευθερίες. Ἀλλά, ταυτόχρονα μὲ τὴ συνειδητοποίηση αὐτῆς τῆς ἀνάγκης, μιὰ συνολικὴ καταδίκη τοῦ παρελθόντος καὶ καινούργιοι πόθοι, ἀόριστοι στὴν ἀρχή, πιὸ συγκεκριμένης μορφῆς, ὅσο ὁ καιρὸς περνοῦσε, ἀρχισαν νὰ ὑποκαίουν τὸ Λαό μας.

Ἔτσι, ὅταν ὁ Ἰταλὸς φασίστας μᾶς ἐπετέθηκε, ὁ Λαός μας ξεσηκώθηκε σὰν ἕνας ἄνθρωπος. Διπλόκι' ἐξ' ἴσου ἰσχυρὸ ἦταν τὸ ἐλατήριο. Τὸ μῖσος κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, ποὺ ἐπιβουλευότανε τὸ ἱερὸ ἔδαφος τῆς πατρίδας. Τὸ μῖσος κατὰ τοῦ φασιστή. Χτυπώντας τὸν Ἰταλό, χτυποῦσε συγχρονα τὸν ξένο ἐπιδρομέα, καὶ τὸ φασισμὸ ξένο καὶ ντόπιο. Αὐτὸ εἶναι τὸ ἀληθινὸ νόημα τοῦ ἡρωικοῦ

ἔπους, ποὺ ὁ Λαός μας ἔγραψε σὰ βουνὰ τῆς Ἀλβανίας μὲ διπλὸ ἀποτέλεσμα: σ' αὐτὸν μὲν νὰ χαρίσει δόξα ὄφθαστη καὶ νὰ τὸν ἀνεβάσει στὰ μεγαλύτερα ὕψη, ποὺ ἔφθασε ποτέ, στὴ μακραίωνη ἱστορία του, στοὺς συμμάχους λαοὺς νὰ δώσει τὴ γλύκα τῆς πρώτης νίκης, ἀλλὰ ταυτόχρονα καὶ θετικὴ συνεισφορά, τὴν ἀπογύμνωση τοῦ φασισμοῦ, τὸν καιρὸ γιὰ νὰ προπαρασκευασθοῦν οἱ ἡρωϊκοὶ τὴν ἄμυνα, οἱ ἄγγλοι τὴ νικηφόρα προέλαση καὶ τὴ σωτηρία τῆς κυρίας αὐτοκρατορικῆς ὁδοῦ τῆς Μεσογείου.

Τὰ κατορθώματα τῆς Ἀλβανίας ἀνήκουν μόνο στὸ Λαό. Ἂν ἡ βασιλοφασιστικὴ κυβέρνηση δὲν ἀπομάκρυνε τοὺς ἔμπειρους στρατιωτικοὺς ἡγέτες, ἐπειδὴ ἦταν δημοκρατικοί, ἂν ἐφρόντιζε νὰ ἔχει ὁ στρατὸς τὸν ἐξοπλισμὸ ποὺ ἔπρεπε καὶ δὲν κατασπαταλοῦσε τὰ δισεκατομμύρια τοῦ Λαοῦ, ἂν πίστευε στὴ δυνατότητα μιᾶς ρωμαλέας ἀντιστάσεως, τὰ ἀποτελέσματα τοῦ Ἀλβανικοῦ ἀγῶνα θὰ ἦταν πλουσιώτερα καὶ ἀπὸ ἑλληνικὴ καὶ ἀπὸ συμμαχικὴ ἄποψη. Οἱ Ἰταλοφασίστες θὰ ρίχνουνταν στὴ θάλασσα.

4. Χιτλερικὴ ἐπιδρομή.

Ὁπωσδήποτε ἡ Ἑλληνικὴ ἀντίσταση στὴν Ἀλβανία ἐξανάγκασε τὸν ἕτερο φασίστα νὰ σπεύσει σὲ βοήθεια τοῦ συνεταίρου του. Ὁ ἄμεσος τερματισμὸς τοῦ πολέμου στὴ βαλκανικὴ εἶχε γιὰ τὴ χιτλερικὴ Γερμανία, ποὺ ἦταν ἕτοιμη νὰ ἐξορμήσει κατὰ τῆς Ρωσίας, ἐξαιρετικὴ σημασία. Ἔτσι ἐξαπολύθηκαν ἐναντίον τῆς Ἑλλάδας οἱ σιδερόφρακτες γερμανικὲς ὁρδές. Ἀλλὰ καὶ πάλι ὁ ἡρωϊκός μας Λαὸς δὲν κάμφθηκε. Βρῆκε τὴ ψυχικὴ δύναμη ν' ἀντιμετωπίσει καὶ τὴ συνδυασμένη γερμανικὴ ἐπίθεση καὶ, ἂν δὲν εἶχε νὰ παλαίψει μὲ τὴ προδοτικὴ δράση τῆς πέμπτης φάλαγγας, μὲ τὴ γερμανοφιλία καὶ τὴ γερμανοφοβία τῶν στρατηγῶν, ποὺ παρέδωσαν μόλις ἐμφανίσθηκεν οἱ γερμανοὶ καὶ μὲ τὴν ἀποσύνθεσης ποὺ ἐπῆλθε στὶς τάξεις τῆς κυβερνήσεως καὶ ὁ ἀγώνας τοῦ αὐτὸς θὰ εἶχε μεγαλύτερη ἀπόδοση καὶ ἀπὸ ἑλληνικὴ καὶ ἀπὸ συμμαχικὴ ἄποψη.

5. Ἀντίσταση στὴν Αἴγυπτο.

Ὅμως ἂν κατακτήθηκε ἡ Ἑλλάδα, ὁ Λαὸς δὲν κάμφθηκε. Τὰ ὑπολείμματα τοῦ στρατοῦ, τὸ ὑπόλοιπο ἀπὸ τὶς ζωμὲς ποὺ κατα-

καὶ ἡ μικρὴ ἀεροπορία, μετὰ τὸν ἀγῶνα τῆς Κρήτης, πέρασαν στὴν Αἴγυπτο γιὰ νὰ συνεχίσουν ἀπὸ ἐκεῖ τὸν πόλεμο κοντὰ στοὺς συμμάχους. Ἦταν στὸ χέρι τοῦ Γεωργίου νὰ δώσει τὴ φασιστική κυβέρνηση, νὰ ἐγκολπωθεῖ τοὺς δημοκρατικοὺς πολιτικοὺς καὶ στρατιωτικούς, νὰ φέρει τὴν ἑνότητα μέσα στὸ Ἔθνος, δοῦλο καὶ ξενητεμένο, κι' ἔτσι νὰ ὀργανώσει πραγματικὸ στρατό, ποὺ θὰ ἦταν πολυτιμότατη ἐνίσχυση στὸν ἀγῶνα τῶν συμμάχων ἄγγλων. Δὲ θέλησε νὰ τὸ κάμει ἀπὸ φόβο μήπως φύγει ἡ ἐξουσία ἀπ' αὐτόν. Ἔτσι ἐκράτησε τὴ φασιστική κλίκα καὶ ἡ Αἴγυπτος, ἀντὶ νὰ γίνει φλογερὴ ἑστία ἐθνικῆς ἀντιστάσεως, ἔγινε ἀντίθετα ἑστία ἀποσυνθέσεως, τοῦ ἐθνικοῦ ἐνθουσιασμοῦ, κινημάτων, ἀθλιοτήτων, ποὺ κινδύνευαν ὄχι ἁπλῶς νὰ διαγράψουν τὸ ἀλβανικὸ ἔπος, μὰ καὶ νὰ διασύρουν καὶ νὰ διαπομπεύσουν τὴν τιμὴ τοῦ Ἔθνους. Ἀπὸ τὰ τρία χρόνια τῆς ἐθνικῆς ἀντιστάσεως στὴν Αἴγυπτο μόνο φωτεινὸ σημεῖο, δημιούργημα κι' αὐτὸ τοῦ Λαοῦ, εἶναι τὸ κατόρθωμα τοῦ Ἐλ' Ἀλαμέιν καὶ ὁ ἀγώνας τοῦ Ρίμινι, ποὺ δόξασαν καὶ πάλι τὶς ἐθνικές μας σημαίες.

6. Ἡ ἀντίσταση στὸ ἐσωτερικό.

Ἂν ὅμως ὁ Γεώργιος, οὔτε στὶς στιγμὲς αὐτές, δὲ μπόρεσε ν' ἀταρακτηθεῖ τὶς φασιστικὲς του ἀντιλήψεις καὶ νὰ ποτισθεῖ ἀπὸ τὴ νοήμα τοῦ συμμαχικοῦ ἀγῶνα, ὅπως καὶ ὁ λαός μας τὸν εἶχε ἀντιληφθεῖ, ἂν δὲ μπόρεσε νὰ ἐξαρθεῖ στὸ ὕψος ποὺ ἐξάσθηκε ὁ Λαός, δὲν ἔγινε τὸ ἴδιο καὶ μὲ τὸ Ἔθνος. Ἡ φλόγα τῆς ἐθνικῆς λευτεριᾶς δὲν ἔσβυσε. Ὁ πόθος γιὰ τὸ ξεσκλάβωμα τῶν δούλων δὲ μαράθηκε. Ὁ ἐνθουσιασμὸς γιὰ τὴν ἀναγέννηση καὶ τὴν ἀνάπλαση τῆς πατρίδας δὲν κατέπεσε. Φούντωσαν ὅλα καὶ ὁδήγησαν στὴν ὁλοκληρωτικὴ θυσία. Ὁδηγὸς ἀσφαλὴς τὸ ἀλάθητο ἐθνικὸ αἰσθητήριο, χάραξε τὸ δρόμο: Ἡ νίκη τοῦ φασισμοῦ καὶ ὁλοκληρωτικὴ καταστροφὴ ἢ νίκη τῶν συμμάχων: Ἐλευθερία, Ἐθνικὴ ἀποκατάσταση, Ἀναγέννηση. Καί, χωρὶς δισταγμό, τράβηξε τὸ δεύτερο δρόμο. Τὸν ἀκάμπτο, τὸν ἀδυσώπητο, τὸν ἄγριο πόλεμο κατὰ τῶν καταχτητῶν—ἰταλῶν, γερμανῶν, βουλγάρων—χωρὶς ψεῦδὸ αἷματος καὶ ὁλικῶν καταστροφῶν. Ὅλα γιὰ τὴ νίκη. Αὐτὸς ὅμως ὁ ἀγώνας χρειάζοτανε ὀργάνωση καὶ καθοδήγηση. Τὰ παλιὰ κόμματα, γιὰ τοὺς λόγους ποὺ εἴπαμε, δὲν ἦταν σὲ θέση νὰ τὸν ἀναλάβουν.

7. Κομμουνιστικὸ Κόμμα—Ε.Α.Μ.

Σ' αὐτὴ τὴ κρίσιμη ὥρα τὸ κομμουνιστικὸ κόμμα ἀνάλαβε τὴ πρωτοβουλία. Συνεργάστηκε μὲ πολιτικὲς ὀργανώσεις καινούργιες, ἀφοῦ τὰ παλιὰ κόμματα ἀρνήθηκαν τὴ συμμετοχή τους. Συνεργάστηκε ἀκόμα μὲ πολιτικές, στρατιωτικές, θρησκευτικές, ἐπιστημονικὲς καὶ ἄλλες προσωπικότητες καὶ ὅλοι μαζὶ ξεκίνησαν γιὰ τὸ μεγάλο ἀγῶνα.

Ἔτσι δημιουργήθηκε τὸ Ε.Α.Μ. Τὸ πανελλήνιο αὐτὸ ξεκίνημα, ποὺ συγκλόνισε τὴ ψυχὴ τῶν Ἑλλήνων, στὸ ἐσωτερικὸ καὶ τὸ ἐξωτερικό. Ποὺ κίνησε τὸ θαυμασμὸ τοῦ κόσμου. Πού ἔκανε νὰ ἀγαλιάσουν οἱ φίλοι καὶ νὰ φαρμακωθοῦν οἱ ἐχθροί. Ποὺ παρέλυσε τὰ χέρια τοῦ κατακτητή, κι' ἀχρήστευσε τὶς πολεμικές του μηχανές, μὲ τὸν ἡρωισμὸ τῶν παιδιῶν τῆς Ἑλλάδας, μὲ τὴν αὐτοθυσία τους, μὲ τὴ χαρωπὴ γαλήνη ποὺ ἀντιμετώπιζαν τὸ θάνατο καὶ τὰ τρομερὰ βασανιστήρια ποὺ ἔξιζαν χιλιους θανάτους. Ποὺ ἐξημέρωνε, γιὰ λίγες ἔστω στιγμές, τὰ χιτλερικὰ θηρία καὶ τ' ἀνάγκαζε νὰ στέκουν μὲ θαυμασμὸ μπροστὰ στὰ βήματά τους, ἀγόρια καὶ κορίτσια, ποὺ λίγα δευτερόλεπτα πρωτήτερα εἶχαν θερίσει τὰ πολυβόλα. Αὐτὸ εἶναι τὸ ἠθικὸ ΕΑΜ. Συμπληρώνοντας τὸ ἔπος τῆς Ἀλβανίας, ἔδωσε στὴ σύγχρονη Ἑλλάδα δόξες ἐφάμιλλες μὲ τὶς δόξες τῶν καλύτερων σελίδων τῆς ἱστορίας της.

8. Κριτικὴ τοῦ Ε. Α. Μ.

Ὅλως τὸ ΕΑΜ ποὺ ἐξέθρεψε τὸν ἀγῶνα τῆς ἐθνικῆς ἀντιστάσεως, ποὺ τὸν καθοδήγησε, ποὺ ἀγκάλιασε τὰ πιὸ πλατειὰ λαϊκὰ στρώματα, δὲ μπόρεσε νὰ ἐπιτύχει τὴ δικαίωση τῆς προσπάθειάς του, δηλαδὴ νὰ στραφεῖ γύρω ἀπ' αὐτὸ ἡ πολιτικὴ ζωὴ τοῦ Ἔθνους μετὰ τὴν ἀπελευθέρωση. Νὰ ἀναλάβει αὐτὸ τὴν ἄσκηση τῆς ἐξουσίας, σὲ συνεργασία μὲ τὶς δημοκρατικὲς δυνάμεις τοῦ τόπου, γιὰ νὰ πραγματοποιηθεῖ καὶ τὸ δεύτερο μέρος τοῦ προγράμματός του, δηλαδὴ ἡ ἀνάπλαση καὶ ἡ ἀναγέννηση τῆς πατρίδας.

Δυστυχῶς αὐτὸ δὲν ἔγινε. Ἀντίθετα μάλιστα, Ἡ χώρα ξεπέσε σὲ χέρια φασιστικῶν καὶ ἀντιδραστικῶν στοιχείων, ποὺ εἶχαν ὁριστικὰ κατοικήσει Σ' αὐτὸ φτάσε, κατὰ ἕνα σημεῖο, καὶ ἡ ΕΑΜικὴ ἡγεσία καὶ φυσικὰ περισσότερο ἡ ἡγεσία τοῦ Κομμου-

νιστικοῦ Κόμματος, μὲ τὶς ταλαντεύσεις της σὲ κρίσιμες στιγμὲς τοῦ ἀγῶνα. Ἀκόμη ἡ ΕΑΜικὴ ἡγεσία δὲν ἐξετίμησε ἀρκετὰ τὴν ἐπίδραση τῶν ἐξωτερικῶν παραγόντων πάνω στὰ ἐσωτερικά μας ζητήματα. Καὶ τέλος δὲν ἀπέδειξε πὼς ἦταν προικισμένη μὲ τὴν ἀρετὴ τῆς εὐλυγισίας καὶ προσαρμοστικότητας.

Ὅλα αὐτὰ ἐφέλησαν τὴν ἀντίδραση καὶ τῆς ἔδωσαν τὸν καιρὸ καὶ τὰ προσχήματα νὰ παρασκευάσει τὰ γεγονότα τοῦ Δεκεμβρίου, καὶ νὰ παρασύρει σ' αὐτὰ τὸ ΕΑΜ.

9. Ἡ εὐθύνη τῆς ἀντιδράσεως καὶ τοῦ Γ. Παπανδρέου.

Τὰ ἀντεθνικὰ καὶ ἀντιλαϊκὰ γεγονότα τοῦ Δεκέμβρη εἶναι σχεδὸν ἀποκλειστικὸ δημιούργημα τοῦ τότε πρωθυπουργοῦ Γ. Παπανδρέου, ὁ ὁποῖος, ὅπως ἀπέδειξαν οἱ ἀποκαλύψεις τοῦ ἔγιναν ἀργότερα, δέχτηκε νὰ προδώσει συνειδητὰ τὴ Δημοκρατία, νὰ διαλύσει τὶς δυνάμεις ἀντιστάσεως, ποὺ ὑποστηρίζαν τὸ ἰσχυρότερο στήριγμά της καὶ νὰ ἐπαναφέρει τὸν Γεώργιο, πίστεύοντας σὰν ἀντάλλαγμα τὴ βασιλικὴ ὑποστήριξη. Ὅλη ἡ φασιστικὴ ἀντίδραση ἐνώθηκε μαζί του καὶ τὸν ὑποστήριξε στὴ προσπάθειά αὐτή. Αὐτὸς παραπλάνησε τοὺς συμμάχους μας Ἄγγλους, παριστάνοντας ψευδῶς πὼς οἱ δυνάμεις ἀντιστάσεως ἐπεδίωκαν, μὲ τὴ σφαγὴ καὶ τὴ τρομοκρατία, νὰ ἐπιβάλουν κομμουνιστικὴ δικτατορία.

Ἡ εὐθύνη τῆς ΕΑΜικῆς ἡγεσίας ἔγκειται στὸ ὅτι δὲν ἀντελήφθη τὴν παγίδα. Δὲν ἀποκάλυψε τὰ σχέδια καὶ τὶς πλεκτάνες τῶν φασιστῶν καὶ ἔπεσε μέσα σ' αὐτές.

Ἡ σύγκρουση τοῦ Δεκέμβρη ἀπέδειξε ἄλλη μιὰ φορὰ τὴν ἀκατάλυτη πίστη τοῦ λαοῦ μας στὴν ἀνάγκη ν' ἀναγεννηθεῖ ἡ Ἑλλάδα, πάνω σὲ πλατειὰ λαϊκὴ βάση, καὶ τὴν ἐδιάσειστη ἀπόφασή του νὰ συνεισφέρει, γιὰ τὸ σκοπὸ αὐτό, καὶ τὶς ὕστατες δυνάμεις του. Βέβαια μέσα στὴ διάρκειά της πάρθηκαν καὶ μέτρα ὄστοχα, ἔγιναν ὑπερβολές, ἔκτροπα, ἀκόμα καὶ ἐγκλήματα. Κανεὶς δὲν ἐπιδοκιμάζει τὶς ὑπερβολὲς καὶ τὰ ἔκτροπα. Ὅλοι καταδικάζουν αὐστηρότατα τὰ ἐγκλήματα, ποὺ κατάφερναν νὰ δημιουργήσουν τὴν αἰγίδα τοῦ ΕΑΜικοῦ κινήματος. Μόνο ἡ ἀντίδραση δὲν δικαιοῦται νὰ μιλεῖ γι' αὐτά. Γιατί, ἔχοντας στὰ χέρια της τὸ ὀργανωμένο κράτος, διαπράττει, μῆνες τώρα, ἀτελεύτητη σειρὰ ἐγκληματικῶν πράξεων. Ἐνῶ, μέσα σ' ἕνα τεράστιο καὶ παλλαϊκὸ κίνημα, μετέχων καὶ

ἥρωας καὶ ἐκμεταλλευτές, καὶ ψύχραιμοι ἀγωνιστὲς καὶ φανατικοί. Ὅταν δὲ λάβει κανένας ὑπ' ὄψη του ὅτι τὸ κίνημα αὐτὸ γεννήθηκε καὶ ἀναπτύχθηκε μέσα στὶς συνθῆκες τῆς τρομοκρατίας, ποὺ εἶχαν ἐξαπολύσει οἱ καταχτητὲς καὶ χτυπήθηκε ἀνανδρα ἀπὸ τοὺς προδότες συνεργάτες τους, τέτοιες ὑπερβολὲς καὶ ἔκτροπα δὲ δικαιολογοῦνται βέβαια, ἐξηγοῦνται ὅμως. Ἀλλὰ τί ἐξήγηση μπορεῖ νὰ δώσει ἡ ἀντίδραση γιὰ ὅσα διαπράττει ἐγκλήματα, διαθέτοντας τὸ Κράτος καὶ τὴ δύναμή του;

10. Ἡ τριπλῆ κρίση.

Εἴπαμε πὼς τὰ παλιὰ κόμματα στάθηκαν ἀνίκανα νὰ προσαρμοσθοῦν πρὸς τοὺς πόθους τοῦ Λαοῦ κι' ἔτσι ἔχασαν κάθε πραγματικὴ ἐπαφὴ μὲ τὴ μᾶζα. Αὐτὸ τὰ ἔκανε νὰ μείνουν ἔξω ἀπὸ τὸ ἐθνικοαπελευθερωτικὸ κίνημα καὶ νὰ ἐξακολουθήσουν τὴ ταχτικὴ τῆς παθητικῆς ἀντιστάσεως στοὺς καταχτητές. Αὐτό, μαζὶ μὲ τὰ δραματικὰ γεγονότα τῶν τελευταίων χρόνων, ἔφερε τὴ χώρα μας στὴ βαθύτατη κρίση, ποὺ τὴν συγκλονίζει σήμερα.

Ἡ κρίση αὐτὴ εἶναι τριπλῆ: α) Ἐθνική, β) Κοινωνική, γ) Πολιτική. Εἶναι ἐθνικὴ ἡ κρίση, γιατὶ κινδυνεύουμε ν' ἀπομονωθοῦμε ἀπ' ὅλους τοὺς λαούς, νὰ μείνουμε μοναχοί μας, τὴν ὥρα ποὺ ὅλοι προσπαθοῦν καὶ πετυχαίνουν νὰ δημιουργήσουν φιλίες καὶ δεσμούς, στηρίγματα καὶ ἀποκαταστάσεις κι' ἔτσι νὰ μὴ μπορέσουμε νὰ πραγματοποιήσουμε τὴν ὁλοκλήρωση τῆς ἐθνικῆς μας ἀποκαταστάσεως. Εἶναι ἡ κρίση κοινωνική, γιατὶ ἔφερε στὴν ἐπιφάνεια κι' ἔδωσε τὴν πολιτικὴ δύναμη στὶς πιὸ ἀντιδραστικὲς δυνάμεις, ποὺ εἶχε ὁ τόπος, ποὺ εἶναι ἐντελῶς ἀνίκανες ν' ἀντιληφθοῦνε τὰ σύγχρονα ρεύματα καὶ νὰ προσαρμοστοῦνε σ' αὐτὰ καὶ ποὺ εἶναι ἄκαμπτες σὲ κάθε προοδευτικὸ λαϊκὸ αἴτημα.

Οἱ δυνάμεις αὐτὲς φράσσουν τὸ δρόμο στὶς προοδευτικὲς δυνάμεις τοῦ τόπου καὶ δὲν τὶς ἀφήνουν νὰ πραγματοποιήσουν τὶς ριζικὲς μεταρρυθμίσεις, ποὺ εἶναι ἀναγκαῖες καὶ ποὺ θὰ ὁλοκληρώσουν τὴ λαϊκὴ προσπάθεια, ποὺ ἀναλήφθηκε, ὕστερα ἀπὸ τὸ λαϊκὸ ξεσήκωμα τοῦ 1909. Εἶναι ἀκόμη ἡ κρίση πολιτική, γιατὶ ὕστερα ἀπὸ τὴ χρεοκοπία τῶν μεγάλων πολιτικῶν σχηματισμῶν, ποὺ ἐξέφραζαν τὶς τάσεις μεγίστης μερίδας τοῦ Λαοῦ, οἱ μᾶζες αὐτὲς ἔχασαν τὴ πολιτική τους ἡγεσία. Εἶναι ἔκδηλο τὸ φαινόμενο πὼς οἱ μᾶζες

αὐτὲς ἀναζητοῦν ἕνα καινούργιο καὶ συγχρονισμένο πολιτικὸ δημοκρατικὸ ὀργανισμό, στὸν ὁποῖο νὰ ἐνταχθοῦν μ' ἐμπιστοσύνη καὶ μὲ τὴ πεποίθηση πὼς δὲ θὰ γίνουν ἀντικείμενο ἐκμεταλλεύσεως καὶ καταπροδόσεως τῶν πολιτικῶν, τῶν οἰκονομικῶν, τῶν κοινωνικῶν τους ἐπιδιώξεων.

11. Τὸ Δημοκρατικὸ Ριζοσπαστικὸ Κόμμα.

Τὸ Δημοκρατικὸ Ριζοσπαστικὸ Κόμμα σὲ τοῦτο τὸ κύριο αἴτημα ἀνταποκρίνεται καὶ προσανατολίζει, στηριζόμενο πάνω στὶς πλατειὲς προοδευτικὲς μᾶζες τοῦ Λαοῦ, νὰ βοηθήσει τὴ χώρα νὰ βγεῖ ἀπὸ τὴ τριπλὴ κρίση, ποὺ τὴ συγκλονίζει καὶ νὰ πραγματοποιήσει τοὺς ἐκδηλούς λαϊκοὺς πόθους.

Οἱ πόθοι αὐτοὶ συνοψίζονται στὴν ἀνάγκη ἀπὸ βαθειὲς καὶ ριζικὲς μεταρρυθμίσεις πολιτικῆς, κοινωνικῆς καὶ οἰκονομικῆς μορφῆς, ποὺ θὰ συντελέσουν νὰ περιέλθει ἡ πολιτικὴ ἐξουσία στὸ Λαό, πραγματικὰ καὶ ὄχι εἰκονικά, ὅπως μέχρι σήμερα, ν' ἀνέβει τὸ ἠθικό, τὸ πνευματικὸ καὶ τὸ ὑλικὸ ἐπίπεδό του καὶ ν' ἀπαλλαγεῖ ἀπὸ τὴ κάθε λογῆς ἐκμετάλλευση, ποὺ ὑφίσταται σήμερα.

Οἱ βεβαιότητες ἀναφορὲς τοῦ Δημοκρατικοῦ Ριζοσπαστικοῦ Κόμματος παρέχουν τὴν ἀσφάλεια αὐτή. Ὄχι μόνο γιατὶ εἶναι βγαλμένες μέσα ἀπὸ τὸ ἐθνικοαπελευθερωτικὸ κίνημα, ὅπου τοὺς δόθηκε ἡ εὐκαιρία, παρακολουθώντας τὸ Λαὸ στὸ τιτάνειο αὐτὸν ἀγῶνα του, νὰ χαλυβδώσουνε τὴ πίστη τους σ' αὐτὸν καὶ στὶς ἀπέραντες δημιουργικὲς ἱκανότητες ποὺ κλείνει μέσα του, μὰ ἀκόμη γιατὶ ἔχουνε ἕνα μακρὺ καὶ ἔνδοξο πολιτικὸ παρελθόν, ποὺ ἀποτελεῖ μιὰ πρόσθετη ἐγγύηση.

Αὐτή, ἄλλωστε, ἡ πίστη πρὸς τὸ Λαό μας εἶναι κείνη ποὺ μᾶς δίνει τὴ δύναμη νὰ κάνουμε τὴν ἐξόρμησή μας, χωρὶς καθόλου νὰ ὑποτιμοῦμε πόσο τραχεῖα θὰ εἶναι ἡ προσπάθειά μας ν' ἀνοίξουμε τοὺς καινούργιους δρόμους κι' ἀποτελεσματικὰ ν' ἀντιπαλαίψουμε τὶς ἀντιδραστικὲς δυνάμεις, ποὺ, γιὰ τοὺς λόγους ποὺ ἐκθέσαμε πιὸ πάνω, βγῆκαν στὴν ἐπιφάνεια.

ΜΕΡΟΣ Β'

Γενικές προγραμματικές κατευθύνσεις τοῦ Κόμματός

Ι. ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΙΣ

Τὸ Δημοκρατικὸ Ριζοσπαστικὸ Κόμμα πιστεύει στὴ Δημοκρατία.

Ἡ Δημοκρατία εἶναι τὸ πολίτευμα ποὺ εἶναι σύμφωνο μὲ τὶς παραδόσεις καὶ τὸ χαρακτῆρα τοῦ ἑλληνικοῦ Λαοῦ.

12. Ἡ Δημοκρατία τὸ πολίτευμα τοῦ Λαοῦ.

Κάτω ἀπὸ τὴ δουλεία τὸ Ἔθνος εἶχε δημοκρατικὰ ὀργανώσει τὸ βίο του. Ὅταν ἀποφάσισε ν' ἀποδυθεῖ στὸ μεγάλο ἀγῶνα γιὰ τὴν ἀνεξαρτησία του καὶ πάλι δημοκρατικὰ ὀργάνωσε τὶς πρῶτες ἐπαρχίες ποὺ ἀπελευθέρωσε.

Κανένα ἀπὸ τὰ Συντάγματα, ποὺ ἐκπονέθηκαν κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ μεγάλου ἀγῶνα γιὰ τὴν ἐθνικὴ ἀνεξαρτησία, δὲ μίλησε γιὰ βασιλεία κι' ὅλα ὀργάνωσαν δημοκρατικὰ τὴ καινούργια ἑλληνικὴ πολιτεία.

Κανένας βασιλιᾶς δὲν πρόσφερε τίποτε στὸ ἀγωνιζόμενο Ἔθνος κι' οὔτε τὸ Ἔθνος δίστασε ν' ἀναλάβει τὸ τιτάνειο ἐκεῖνο ἀγῶνα ἐπειδὴ δὲν εἶχε βασιλιᾶ, οὔτε καὶ σκέφθηκε, σὲ ὅλη τὴ μακρόχρονη διάρκειά του, νὰ βάλει βασιλιᾶ στὸ κεφάλι του.

Ὅσοι βασιλιᾶδες ἦλθαν στὴν Ἑλλάδα, δὲν ἦλθαν μὲ τὴ θέληση τοῦ ἑλληνικοῦ Λαοῦ, ἀλλὰ ἀπὸ ξενικὴ εἰσήγηση κι' ἀπὸ ξενικὲς ἀντιζηλίες καὶ συμφέροντα.

13. Οἱ δυναστεῖες ἦταν ἀντιλαϊκές.

Καὶ οἱ δύο δυναστεῖες, ποὺ ἦλθαν, ἐπιβουλεύτηκαν τὶς ἐλευθερίες τοῦ Λαοῦ μας, ποὺ ζηλότυπα προσπαθοῦσε νὰ τὶς διαφυλάξει. Ὅλο τὸ διάστημα, ποὺ ὑπῆρχαν οἱ δυναστεῖες αὐτές, ἦταν ἕνας ἀδιάκοπος ἀγώνας ἀνάμεσα σ' αὐτὲς καὶ τὸν ἑλληνικὸ Λαό, γιὰ τὴ προστασία τῶν κυριαρχικῶν του δικαιωμάτων.

Καὶ τὶς θέσεις ὁ Λαὸς παρ' ὅλη τὴ ξενικὴ ἐπέμβαση καὶ τὴ μεγαλοφροσύνα, ἐπικράτησε κι' οἱ δυνάστεῖες διώχτηκαν.

Ὁ "Ὅθων μ' ἐπανάσταση «παραγώρησε» τὸ πρῶτο Σύνταγμα. Ἂν καὶ αὐτὸ δὲν ἱκανοποιοῦσε τὰ δικαιώματα τοῦ Λαοῦ μας, ὅμως καὶ αὐτὸ τὸ παραβιάζε καὶ στὸ τέλος διώχτηκε.

Ὁ Λαός μας ἔκανε τὸ Σύνταγμα τοῦ 1863. Ὁ νέος ὅμως βασιλιᾶς δὲν ἤθελε νὰ τὸ τηρήσει. Καινούργιοι ἀγῶνες, ποὺ συνεχίστηκαν καὶ στὸ διάδοχό του καὶ κατάλαξαν στὴν ἐκθρόνισή του καὶ τελικὰ στὴ κατάλυση καὶ τῆς δυναστείας του καὶ τὴν ἀνακήρυξη τῆς πρώτης Δημοκρατίας.

14. Ἡ πρώτη Δημοκρατία.

Ἡ Δημοκρατία ὅμως ἐκείνη γρήγορα ἔπεσε κάτω ἀπὸ τὴν ἐπιρροὴ τῆς πλουτοκρατίας. Ἀποξενώθηκε ἀπὸ τὴ μόνη ζωντανὴ πηγὴ δυνάμεως, ποὺ εἶναι ὁ Λαός, καὶ χάλκευσε τὰ δεσμὰ τοῦ Λαοῦ, ἀντὶ νὰ τὸν ἐλευθερώσει καὶ νὰ τὸν ἀνυψώσει.

Τὸ Δημοκρατικὸ Ριζοσπαστικὸ Κόμμα δίνει στὴ Δημοκρατία πλατύτατη ἔννοια, ποὺ μπορεῖ ν' ἀγκαλιάσει καὶ νὰ πραγματοποιήσει τὶς τολμηρότερες λαϊκὲς ἐπιδιώξεις πάνω στὸ πολιτικό, τὸ οἰκονομικὸ καὶ τὸ κοινωνικὸ ἐπίπεδο. Γι' αὐτὸ καὶ γιὰ τοὺς λόγους ποὺ ἀναπτύξαμε πιὸ πάνω ἀρνιοῦμαστε καὶ τὸν ὅρο τῆς «βασιλευομένης Δημοκρατίας».

Γιατὶ γιὰ μᾶς πραγματικὴ δημοκρατία, στὴ πολιτική της ἔκφραση, δὲ μπορεῖ νὰ ὑπάρξει, ὅταν ὁ ἀνώτατος ἄρχων δὲν ἐκλέγεται, ἀπὸ τὸ Λαό, ἀλλὰ καταλαμβάνει τὸ ἀξίωμα αὐτὸ «κληρονομικῷ δικαίῳ». Ὅταν ἀκόμη στὸ ἀξίωμα αὐτὸ ἀποκλείεται ν' ἀνεβεῖ ἕνα παιδὶ τοῦ Λαοῦ, γιατὶ εἶναι ἀποκλειστικὰ προωρισμένο γιὰ τοὺς γόνους μιᾶς οἰκογένειας.

Στὴ τωρινὴ μάλιστα περίσταση δὲν πρόκειται κἂν γιὰ «βασιλευομένη δημοκρατία». Πρόκειται καθαρὰ γιὰ τὴν ἀναβίωση τοῦ δικτατορικοῦ συστήματος τῆς 4 Αὐγούστου, ποὺ κατάσυρνε τὴν Ἑλλάδα. Ἀφοῦ αὐτοὶ ποὺ μιλοῦν γιὰ βασιλευομένη δημοκρατία ἐπιδιώκουν νὰ φέρουν πίσω τὸ Γεώργιο.

Τούτη τὴ προστάθεια θὰ τὴ καταπολεμήσουμε σκληρὰ καὶ μ' ὅσες δυνάμεις διαθέτουμε. Ὁ σκοπός μας ὅμως δὲν εἶναι νὰ ἱδρύσουμε μιὰ δημοκρατία σὰν ἐκείνη ποὺ ἐγκαθιδρύθηκε στὰ 1924.

15. Λαϊκὴ Δημοκρατία.

Ἐπιδιώκουμε καὶ φιλοδοξοῦμε νὰ ἐγκαθιδρύσουμε στὸ τόπο μας μιὰ δημοκρατία ποὺ θὰ στηρίζεται πάνω στὸ Λαό. Ποὺ ὁλόκληρη ἡ πολιτικὴ ἐξουσία θὰ ἀνήκει στὸ Λαό, καὶ θὰ ἀσκεῖται ἀπὸ τὸ Λαὸ καὶ ὑπὲρ τοῦ Λαοῦ. Ποὺ ἡ συμμετοχὴ τοῦ Λαοῦ, τόσο στὴ ρύθμιση τῶν γενικῶν προβλημάτων, ποὺ εἶναι τῆς ἀρμοδιότητας τοῦ Κράτους, ὅσο καὶ τῶν προβλημάτων τῶν τοπικῶν, θὰ εἶναι ὅσο τὸ δυνατὸ ἀμεσώτερη καὶ εὐρύτερη.

Πρὸς τὸ σκοπὸ αὐτὸ θὰ ζητήσουμε νὰ εἰσαχθοῦν οἱ ἀναγκαῖες συνταγματικὲς μεταρρυθμίσεις, ποὺ θὰ καταστήσουν δυνατὴ τὴ πραγματοποίηση τῶν ἀρχῶν αὐτῶν καὶ θὰ ἐπιτρέψουν νὰ λειτουργήσουν οἱ θεσμοὶ εὐρείας τοπικῆς αὐτοδιοικήσεως καὶ λαϊκῆς δικαιοσύνης, λαοκρατικὰ ἀποκτήματα τοῦ ἐθνικοαπελευθερωτικοῦ μας ἀγῶνα.

16. Ὀργάνωση τῆς Λαϊκῆς Δημοκρατίας.

Τὸ Δ. Ρ. Κ., σὲ ἰδιαίτερο πρόγραμμα, θὰ ἀναπτύξει λεπτομερῶς πρὸς τὸν ἑλληνικὸ Λαὸ τὶς ἀπόψεις του πάνω στὴν ὀργάνωση τῆς καινούργιας δημοκρατικῆς πολιτείας. Ἐδῶ περιοριζόμαστε νὰ ὑποδείξουμε, κατὰ τρόπο γενικό, μερικὲς ἀπὸ τὶς κύριες μεταρρυθμίσεις ποὺ θὰ ζητήσουμε καὶ ποὺ ἀφοροῦν α) στὸν τρόπο τῆς ἐκλογῆς καὶ στὶς ἁρμοδιότητες τοῦ προέδρου τῆς Δημοκρατίας, ὥστε χωρὶς νὰ περιβάλλεται μὲ ὑπέρμετρες ἐξουσίες, νὰ μὴν εἶναι, ὅπως στὸ παρελθόν, ἁπλὸς διακοσμητικὸς τύπος, β) τὴν κατοχύρωση τῶν ἐλευθεριῶν καὶ τῶν δικαιωμάτων τῶν πολιτῶν, γ) τὴ προάσπιση τοῦ πολιτεύματος ἀπὸ κάθε παραβίαση ἢ κάθε ἀνατρεπτικὴ ἐπιβουλή, δ) τὴν ὀργάνωση τῶν δημοσίων ὑπηρεσιῶν καὶ τῆς δικαιοσύνης κατὰ τρόπο ποὺ νὰ ἐγγυᾶται τὴν ἀπρόσκοπτη λειτουργία τους καὶ τὴ μεγαλύτερη ἀπόδοσή τους ὑπὲρ τῶν πολιτῶν, μὲ σύγχρονη καταφράκτιση τῆς ἀνεξαρτησίας καὶ τῶν δικαιωμάτων τῆς δημοσιοϋπαλληλικῆς τάξεως, ε) τὴ δημοκρατικὴ ὀργάνωση τῶν πολιτικῶν κομμάτων ἀντὶ τοῦ αὐταρχικοῦ συστήματος ποὺ ἐπικρατεῖ σήμερα, στ) τὴν ὀργάνωση τοῦ τύπου, κατὰ τρόπο ποὺ νὰ ἐξασφαλίζεται ἡ πλήρης ἐλευθερία του, ἀλλὰ καὶ ἡ πλήρης ὑπευθυνότητα καὶ ἀποδοτικότητά του ὑπὲρ τῆς κοινωνίας. Τέλος, ζ) τὴ συγκρότηση

τοῦ ἐθνικοῦ στρατοῦ καὶ τῶν σωμάτων ἀσφαλείας, ὥστε νὰ προασπίζουν τὴν ἐσωτερικὴ καὶ τὴν ἐξωτερικὴ ἀσφάλεια τοῦ Λαοῦ, νὰ εἶναι πάντοτε συμπαραστάτες του, χωρὶς νὰ μπορεῖ νὰ γίνουν ὄργανα ἀνατρεπτικὰ τῆς τάξεως, καταλυτικὰ τῶν ἐλευθεριῶν του, τύραννοι καὶ δυνάστες αὐτοῦ.

Γιὰ νὰ πραγματοποιηθοῦν οἱ μεταρρυθμίσεις αὐτές, καὶ ἐκεῖνες ποὺ θὰ ἐκθέσουμε πιὸ κάτω, πρέπει νὰ ἐξασφαλιστεῖ ἡ γνήσια κι' ἐλεύθερη ἔκφραση τῆς θελήσεως τοῦ Λαοῦ καὶ νὰ κατοχυρωθεῖ μὲ τρόπο, ποὺ νὰ μὴ μπορεῖ, οὔτε βία, κανενὸς εἴδους, νὰ ἀσκηθεῖ, οὔτε νοθεία.

Γιὰ τὸ σκοπὸ αὐτὸ πρέπει, πρῶτα—πρῶτα, οἱ πολῖτες νὰ χειραφετηθοῦν οἰκονομικά. Πολίτης ποὺ δὲν ἔχει χειραφετηθεῖ οἰκονομικὰ δὲ μπορεῖ νὰ εἶναι πολιτικὰ ἐλεύθερος πολίτης. Ἐδῶ θέτουμε μιὰν ἀρχή, ποὺ θὰ ἰδοῦμε πιὸ κάτω, στὸ κεφάλαιο τῶν οἰκονομικῶν μεταρρυθμίσεων, μὲ ποιὰ μέτρα ἐννοοῦμε νὰ τὴν πραγματοποιήσουμε.

17. Ψῆφος καὶ ἰσοτιμία γυναικῶν.

Δεύτερα, πρέπει νὰ μετέχουνε στὰ δημόσια πράγματα, ὅλοι οἱ πολῖτες, χωρὶς διάκριση φύλου. Ἐκτὸς τοῦ ὅτι δὲν ὑπάρχει γνήσια ἐκδήλωση τῆς θελήσεως τοῦ Λαοῦ, ὅταν ὁ μισὸς λαὸς ἀποκλείεται ἀπὸ τὸ νὰ ἔχει γνώμη καὶ νὰ τὴν ἐκδηλώνει, αὐτὴ ἡ ἀνισότητα ποὺ ὑπάρχει στὴν Ἑλλάδα, ἀνάμεσα στὰ δύο φῦλα, ἐκθέτει τὴν ἀξιοπρέπεια καὶ τὴν ὑπόληψη τοῦ Λαοῦ μας καὶ πρέπει νὰ ἐκλείψει τὸ ταχύτερο.

Τὸ δικαίωμα τῆς ψήφου θὰ παραχωρηθεῖ καὶ στὶς ἑλληνίδες, μὲ τοὺς ἴδιους ὅρους ποὺ ἀσκεῖται καὶ ἀπὸ τοὺς ἄνδρες καὶ πλήρης ἰσοτιμία ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν θὰ ἀποκατασταθεῖ.

Οἱ ἑλληνίδες, μὲ τὴ συμμετοχή τους στὸν ἀγῶνα τῆς ἐθνικῆς ἀντιστάσεως, μὲ τὴν ἀπαράμιλλη δράση, ποὺ ἀνάπτυξαν σ' αὐτόν, μὲ τὶς θυσίες καὶ τὸν ἡρωϊσμό τους, κατάκτησαν τὸ δικαίωμα τοῦτο, ἀφοῦ σὲ τίποτε δὲν ὑστέρησαν ἀπὸ τοὺς ἄνδρες.

18. Λαϊκὴ Παιδεία.

Τρίτο, πρέπει τὸ μορφωτικὸ ἐπίπεδο τοῦ Λαοῦ ν' ἀνεβαίνει ἀλώβητα περισσότερο, ὥστε τὰ δικαιώματα, ποὺ θὰ παρέχει στοὺς πολῖτες τὸ καινούργιο Σύνταγμα, νὰ χρησιμοποιοῦνται ἀπ' αὐτοὺς

ὅσο πιὸ πολὺ ἀποτελεσματικώτερα καὶ ἐπωφελέστερα γιὰ τὸ σύνολο. Δὲν πρέπει τὰ δικαιώματα τοῦτα νὰ μείνουν μόνο στὸ χαρτί, πρέπει νὰ μετουσιωθοῦν σὲ πράξη καὶ πρέπει ἀκόμη ἡ πράξη ν' ἀποδίνει ὁλοένα μεγαλύτερους καρπούς.

Αὐτὸ βέβαια προϋποθέτει ἀνάλογη ὀργάνωση τῆς παιδείας ἀπὸ μέρους τοῦ κράτους καὶ γενικώτερα ἀνάλογη μέριμνα. Γιὰ τοῦτο τὸ λόγο θὰ μιλήσουμε ἐδῶ, κάπως ἐκτενέστερα, ἐκθέτοντας τὶς ἀπόψεις μας, σὲ γενικώτατες γραμμές, πάνω στὸ ζήτημα τῆς λαϊκῆς παιδείας.

Τὸ Δ. Ρ. Κ. ἀποδίδει στὴν ὀργάνωση τῆς λαϊκῆς παιδείας πρωταρχικὴ σημασία. Καμμιὰ μεταρρύθμιση δὲ μπορεῖ ν' ἀποδώσει, ἂν δὲ συμβαδίζει παράλληλα ἡ πνευματικὴ ἀνάπτυξη τοῦ Λαοῦ.

Τὸ Δ. Ρ. Κ. θεωρεῖ μιὰ ἀπὸ τὶς οὐσιωδέστερες ὑποχρεώσεις τοῦ δημοκρατικοῦ κράτους, νὰ δώσει δωρεὰν στὰ παιδιὰ τοῦ Λαοῦ ὅλα τὰ μέσα γιὰ νὰ καλλιεργήσουν τὶς πνευματικές τους ἱκανότητες, σὲ βαθμὸ ἴσο πρὸς τὰ παιδιὰ τῶν εὐπόρων τάξεων. Ἡ ἐκπαίδευση, τόσο ἡ γενική, ὅσο κι' ἡ ἐπαγγελματική, θὰ ἀναδιοργανωθοῦν ριζικά, ὥστε νὰ τεθοῦν στὴ διάθεση ὅλων τῶν τάξεων καὶ ν' ἀνταποκρίνονται στὸν ἀληθινό τους προορισμό, δηλ. στὴν ἀνάπτυξη τοῦ πνεύματος, τὴ διάπλαση τοῦ σώματος, τὴ διαμόρφωση τοῦ χαρακτῆρα, τὴν καλλιέργεια τῶν φυσικῶν χαρισμάτων καὶ δεξιοτήτων τοῦ κάθε παιδιοῦ. Ἔτσι στὸ νέο δημοκρατικό μας κράτος ἡ ἐκπαίδευση θὰ ἑτοιμάζει πολῖτες ἱκανοὺς ν' ἀσκήσουν τὰ πλατειὰ δικαιώματα, ποὺ τοὺς χορηγεῖ καὶ νὰ συμβάλλουν στὴ τελειοποίηση τῶν πολιτικῶν θεσμῶν, στὴ προαγωγὴ τῆς οἰκονομίας, στὴν ἐξύψωση τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου.

19. Ἡ Β' Δημοκρατία.

Ἀπὸ ὅσα ἐκτέθηκαν πιὸ πάνω φαίνεται, νομίζουμε, καθαρὰ ὅτι τὸ Δ. Ρ. Κ. θὰ ἐπιδιώξει νὰ στηρίξει τὴ σύγχρονη ἑλληνικὴ δημοκρατία ὄχι πάνω στὶς βάσεις ποὺ εἶχε θεμελιωθεῖ ἡ πρώτη, οὔτε πάνω στὰ προηγμένα οἰκονομικὰ στρώματα, δηλ. στὴ πλουτοκρατικὴ τάξη, μὲ πάνω στὰ πλατειὰ στρώματα τοῦ Λαοῦ, τοὺς ἀγρότες, τοὺς ἐργάτες, τοὺς μισθωτούς, τοὺς ἐπαγγελματίες, τοὺς ἐλευθέρους τεχνίτες, τοὺς ἐπιστήμονες καὶ γενικὰ ὅλους ἐκείνους ποὺ ἀπὸ τὴ

ὁποίους ἀσκεῖται ἡ πίεση τῆς σημερινῆς πολιτικῆς καὶ οἰκονομικῆς διαφθορώσεως.

Ἡ δεύτερη Δημοκρατία μας δὲ μπορεῖ καὶ δὲ πρέπει νὰ ἔχει καμιὰ σχέση μὲ τὴ πρώτη. Οὔτε ὄργανο κόμματος ἢ κομμάτων θὰ πρέπει νὰ εἶναι, ὥστε νὰ τὴν ἐκμεταλλεύωνται αὐτά, οὔτε μιὰ μερίδα Λαοῦ πρόκειται ν' ἀγκαλιάσει. Ἀντίθετα θ' ἀγκαλιάσει τὰ πλατειὰ στρώματα τοῦ Λαοῦ καὶ θὰ ὑπηρετεῖ τὰ συμφέροντά των, τόσο τὰ ὑλικά, ὅσο καὶ τὰ ἠθικά.

20. Ἄρνηση τῆς βίας.

Φαίνεται ἀκόμη καθαρὰ πὼς τὸ Δ.Ρ.Κ. ἀποβλέπει στὴν ἐξάπλωση τῶν ἀρχῶν του μὲ μέσα ἀποκλειστικὰ δημοκρατικά. Τὸ Δ. Ρ. Κ. καταδικάζει τὴ βία, σὰν μέσο πολιτικῆς ἐπικρατήσεως, καὶ ἀντιτάσσεται σ' αὐτὴ ἀπ' ὁπουδήποτε καὶ ἂν προέρχεται. Κατὰ συνέπεια γιὰ τὸ Δ.Ρ.Κ. δὲ μπορεῖ παρὰ νὰ θεωρηθοῦν σὰν ἐχθροὶ τοῦ Λαοῦ ἐκεῖνοι πού, κάτω ἀπὸ οἱοδήποτε πρόσχημα, θὰ θελήσουν νὰ ἐπιβάλουν βίαια τὶς ἀπόψεις των. Τὸ Δ.Ρ.Κ. πιστεύει πὼς οἱ πολῖτες πρέπει νὰ προασπίζουν ἐνεργῶς τὶς ἐλευθερίες καὶ τὰ δικαιώματά των καὶ νὰ ἀντιτάσσουν ἐνεργητικὴ ἀντίσταση, σὲ κάθε ἀπόπειρα βίαιης ἀνατροπῆς τοῦ ἐλευθέρου πολιτεύματος καὶ καταλύσεως τῶν ἐλευθεριῶν τοῦ Λαοῦ. Γιατὶ ἀληθινὰ ἐλεύθερη δημοκρατικὴ πολιτεία ὑπάρχει ἐκεῖ μόνο, ὅπου οἱ πολῖτες εἶναι ἕτοιμοι νὰ προασπίσουν ἀποφασιστικὰ καὶ ἀποτελεσματικὰ τὶς ἐλευθερίες καὶ τὰ δικαιώματά των.

II. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ

21. Γενικά.

Οἱ οἰκονομικὲς καὶ κοινωνικὲς μεταρρυθμίσεις πού ὑποστηρίζει τὸ Δ. Ρ. Κ. ἀποβλέπουν: α) Στὸ νὰ ἀρθεῖ ἡ καταθλιπτικὴ πίεση πού οἱ ἰσχυρὲς οἰκονομικὰ τάξεις ἀσκοῦν πάνω στὶς ἀδύνατες. β) Νὰ παύσει ἡ ἐκμετάλλευση τῶν ἐργαζομένων καὶ νὰ πραγματοποιηθεῖ ἡ οἰκονομικὴ καὶ κοινωνικὴ χειραφέτησή τους. γ) Νὰ ὑποστηριχθεῖ ἡ ἀτομικὴ πρωτοβουλία γιὰ νὰ δημιουργηθοῦν νέες βιομηχανικὲς καὶ βιοτεχνικὲς ἐπιχειρήσεις καὶ δ) ν' ἀποχτήσουν οἱ πλατειὲς μάζες τὴ δυνατότητα ν' ἀναπτύξουν τὶς πνευματικὲς καὶ

ἄλλες ἱκανότητές τους, ὥστε τόσο ἡ πολιτική τους δύναμη, ὅσο καὶ ἡ κοινωνική τους ἐπιρροὴ νὰ ἐξυψωθεῖ, γιὰ νὰ μποροῦν νὰ ἐπηρεάζουν βαθύτερα τὴ πολιτική καὶ κοινωνική ζωή, χάρη τοῦ γενικώτερου καλοῦ. Ταυτόχρονα οἱ κοινωνικὲς καὶ οἰκονομικὲς μας μεταρρυθμίσεις θὰ στηρίξουν καὶ τὴ νέα πολιτικὴ ὀργάνωση τοῦ κράτους, πρὸς τὴν ὁποία ἀποβλέπουμε καὶ καταπιανόμαστε, μὲ τὶς πολιτικὲς μεταρρυθμίσεις, ποὺ ὑποδείξαμε πιὸ πάνω.

Οἱ οἰκονομικὲς καὶ κοινωνικὲς μεταρρυθμίσεις ἐμπνέονται ἀπὸ τὴν ἀνάγκη α) νὰ ὀργανωθεῖ ἡ πίστη πρὸς ἀποκλειστικὸ ὄφελος τῆς παραγωγῆς καὶ τῆς οἰκονομίας καὶ β) νὰ ὀργανωθεῖ ἡ βιομηχανικὴ καὶ τεχνικὴ παραγωγὴ μὲ τρόπο, ποὺ νὰ ἐξυπηρετεῖ καλύτερα τὶς εὐρεῖες κοινωνικὲς ἀνάγκες καὶ σύγχρονα νὰ ἐξασφαλίζει στοὺς ἐργαζόμενους ἕνα ἱκανοποιητικὸ ἐπίπεδο ζωῆς.

α) ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΙΣ

22. Ἐθνικοποίηση τῆς πίστεως.

Οἱ οἰκονομικὲς μεταρρυθμίσεις ποὺ προγραμματίζεται τὸ Δ.Ρ.Κ. στηρίζονται πάνω σὲ τρεῖς βάσεις: α) τὴν ἐθνικοποίηση, β) τὸν κρατικὸ ἔλεγχο καὶ γ) τὴ κρατικὴ ἐνίσχυση. Φυσικὰ θ' ἀναπτυχθοῦν στὸ πρόγραμμα τοῦ κόμματος. Ἐδῶ πρόκειται ν' ἀναφέρουμε σὲ γενικὲς γραμμὲς ὡρισμένες μόνο ἀπόψεις, ποὺ εἶναι κατευθυντήριες.

Καὶ πρῶτ' ἀπ' ὅλα σὲ ὅ,τι ἀφορᾶ τὴν πίστη. Ἡ πίστη εἶναι ἡ δύναμη ποὺ ζωογονεῖ τὸν οἰκονομικὸ καὶ παραγωγικὸ ὀργανισμὸ τῆς κάθε χώρας. Συγκεντρώνει τὸ κοινωνικὸ μόχθο, ποὺ ἀποταμιεύεται καὶ τὸν διοχετεύει στὸ παραγωγικὸ ὀργανισμό.

Μὲ τὸ τρόπο ποὺ ἀσκεῖται σήμερα ὁ ἀποταμιευμένος κοινωνικὸς μόχθος, ἀντὶ νὰ χρησιμεύει γιὰ νὰ ἐξυπηρετεῖ ἐπιχειρήσεις κοινωνικῆς ὠφελείας, χρησιμεύει στὸ νὰ ἐξυπηρετεῖ τὰ ἐγωϊστικὰ συμφέροντα μιᾶς πλουτοκρατικῆς ὀλιγαρχίας, ποὺ χάρη σ' αὐτὸν συγκεντρώνει τόση δύναμη, ὥστε ὄχι μόνο νὰ ἐκμεταλλεύεται ὅλες τὶς ἐπιχειρήσεις, ὄχι μόνο νὰ δικτατορεύει πάνω σ' αὐτές, μὰ σύγχρονα νὰ δημιουργεῖ ἐπιχειρήσεις κοινωνικὰ ἀνώφελες ἢ καὶ ἐπιζήμιες ἀκόμη, γιατὶ ἀπ' αὐτὲς θὰ προσπορίζεται περισσότερα κέρδη

καὶ ταυτόχρονα νὰ καταδυναστεύεται μιὰ μεγάλη, ἱκανὴ κι' ἄξια τάξη τῶν τραπεζιτῶν.

Γι' αὐτοὺς τοὺς λόγους εἶναι ἀνάγκη ὁλόκληρος ὁ πιστωτικὸς ὀργανισμὸς ὁ σημερινός, ποὺ στηρίζεται πάνω στὶς ἰδιωτικὲς τράπεζες, ν' ἀλλάξει. Ἡ ἄσκηση τῆς πίστεως θ' ἀφαιρεθεῖ ἀπὸ τὴν ἰδιωτικὴ πρωτοβουλία καὶ θ' ἀποτελέσει λειτουργία κοινωνική. Ἡ πίστη πρέπει νὰ ἐθνικοποιηθεῖ. Εἶναι ὁ μόνος τρόπος ποὺ θὰ μποροῦσαμε ν' ἀπαλλαγοῦμε ἀπὸ τὴν ἐκμετάλλευση τοῦ λεγόμενου τραπεζιτικοῦ κεφαλαίου. Ὁ ἁπλὸς κρατικὸς ἔλεγχος πάνω σ' αὐτὸ δὲν εἶναι ἀρκετός, ὅσο κι' ἂν εἶναι αὐστηρὸς καὶ ἀδιάκοπος.

Οἱ τραπεζιτικοὶ ὀργανισμοὶ ποὺ ὑπάρχουν σήμερα θὰ ἐθνικοποιηθοῦν. Ἔτσι ὁ ἀποταμιευμένος κοινωνικὸς πόχθος θὰ προστατευθεῖ ἀπὸ τοὺς κινδύνους, ποὺ διατρέχει σήμερα, ἡ κολοσσιαία δύναμη ποὺ ἀντιπροσωπεύει θὰ τεθεῖ στὴ διάθεση τῆς κοινωνίας. Οἱ ἐργαζόμενοι θὰ ἀνακουφισθοῦν οἰκονομικὰ καὶ θὰ χειραφετηθοῦν.

23. Ἐθνικοποίηση μεγάλων βιομηχανιῶν.

Γιὰ λόγους περίπου ἀναλόγους πρέπει νὰ ἐθνικοποιηθοῦν καὶ οἱ μεγάλες γενικὰ βιομηχανίες καὶ κυρίως ἐκεῖνες ποὺ ἐξυπηρετοῦν ζωτικὲς ἀνάγκες τῆς κοινωνίας. Καὶ ἀπὸ τὴν ἄποψη αὐτό, ποὺ περιλαμβάνει βιομηχανικὲς ἐπιχειρήσεις σὰν τὴ καπνοβιομηχανία, τὴν ἀλευροβιομηχανία, τὴ βιομηχανία λιπασμάτων, καὶ ἄλλες παρόμοιες, πρέπει ν' ἀπομακρυνθεῖ ἡ ἰδιωτικὴ ἐκμετάλλευση, ποὺ ἀποδείχτηκε ὀλέθρια καὶ κατὰ τὸ παρελθόν, μὰ καὶ πρόσφατα ἀκόμη. Αὐτὸ θὰ ἔχει σὰν ἀποτέλεσμα καὶ τὴν ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τὴν ἐκμετάλλευση καὶ τὴν οἰκονομικὴ χειραφέτηση κι' ἐξύψωση τῶν χιλιάδων ἐργατῶν καὶ ὑπαλλήλων, ποὺ ἀπασχολοῦνται σ' αὐτές. Ὁ κρατικὸς ἔλεγχος ὅσο αὐστηρὸς καὶ ἂν εἶναι καὶ ὅσο συνεχής, δὲ θὰ μπορέσει ν' ἀποδώσει οὐσιαστικὰ ἀποτελέσματα, γιατὶ εἶναι δυσχερέστατη ἡ ἄσκησή του ἀπὸ τὴ μιὰ κι' ἐφευρετικώτατοι οἱ βιομήχανοι ἀπὸ τὴν ἄλλη.

24. Ἐθνικοποίηση ἐπιχειρήσεων κοινῆς ὠφελείας.

Γιὰ τοὺς ἴδιους λόγους, ποὺ στὴ περίπτωση αὐτὴ προβάλλουν ἐπιτακτικώτερα ἀκόμη, πρέπει νὰ ἐθνικοποιηθοῦν καὶ ὅλες οἱ ἐπι-

χειρήσεις, ποὺ ἀπασχολοῦνται μὲ τὴ θεραπεία ἀναγκαίων κοινοτήτων καὶ γενικῶν, ὅπως ὁ φωτισμός, τὸ νερό, ἡ κίνηση, τὸ τηλέφωνο κ.τ.λ. Οἱ ἐπιχειρήσεις αὐτὲς πρέπει βαθμηδὸν νὰ περιελθοῦν στὴ διαχείριση τοῦ λαοῦ, ποὺ θὰ τὴν ἀσκεῖ μὲ τὰ ὄργανα τῆς αὐτοδιοικήσεως, ποὺ αὐτὸς θὰ ἐκλέγει, θὰ παρακολουθεῖ καὶ θὰ ἐλέγχει.

Καὶ γενικώτερα ὅλες οἱ ἐπιχειρήσεις μεταφορῶν, ξηρᾶς, θαλάσσης, ἀέρος, πρέπει νὰ ἐθνικοποιηθοῦν καὶ νὰ ἀφαιρεθοῦν ἀπὸ τὴν ἰδιωτικὴ ἐκμετάλλευση.

25. Κρατικὸς ἔλεγχος ἀνωνύμων ἑταιρειῶν.

Ὅλες οἱ ἄλλες βιομηχανίες καὶ γενικὰ οἱ μεγάλες ἐπιχειρήσεις, ποὺ λειτουργοῦν μὲ τὴ μορφὴ τῆς Ἀνωνύμου Ἑταιρίας, πρέπει νὰ μποῦν κάτω ἀπὸ αὐστηρὸ καὶ οὐσιαστικὸ κρατικὸ ἔλεγχο. Γιατὶ κι' αὐτῶν τὰ κεφάλαια προέρχονται ἀπὸ τὴν κοινωνία καὶ πρέπει κι' αὐτὲς νὰ συντρέχουν στὴν ἐξυπηρέτηση τῶν κοινωνικῶν ἀναγκῶν.

26. Ἐνίσχυση τῆς ἀτομικῆς πρωτοβουλίας.

Παράλληλα μὲ τὰ μέτρα αὐτὰ θὰ ἐνισχυθοῦν οἱ βιοτεχνικὲς ἐπιχειρήσεις καθὼς καὶ οἱ βιομηχανίες, ποὺ κύριο γνώρισμά τους ἔχουνε τὴν ἀτομικὴ πρωτοβουλία, κάτω ἀπὸ τὴν ὁποία κινοῦνται καὶ προάγονται. Καὶ τοῦτο γιατὶ οἱ ἐπιχειρήσεις αὐτὲς δὲν ἀποτελοῦνε ἐκμεταλλευτικοὺς ὀργανισμούς, ἐφ' ὅσον ἐξυπηρετοῦν πραγματικὲς κοινωνικὲς ἀνάγκες.

Β') ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΙΣ

27. Ἰδιοκτησία—Κληρονομία.

Τὸ Δ.Ρ.Κ. διακηρύττει ὅτι σέβεται κατ' ἀρχὴν τὸ δικαίωμα τῆς ἀτομικῆς ἰδιοκτησίας. Θεωρεῖ ὅμως ὅτι τὸ δικαίωμα αὐτὸ δὲν μπορεῖ νὰ ἀσκεῖται ἐγωιστικὰ καὶ μὲ τρόπο ποὺ νὰ ἐπιφέρει ζημία ἀκόμα καὶ κοινωνικὴ καθυστέρηση, μὰ κατὰ τρόπο ποὺ νὰ ἐξυπηρετεῖ τὸ κοινωνικὸ σύνολο. Τὸ Δ.Ρ.Κ. θεωρεῖ τὸ θεσμὸ τῆς ἰδιοκτησίας σὰν θεσμὸ κοινωνικῆς ὠφελείας καὶ θὰ ἐπιδιώξει νὰ ρυθμισθεῖ μὲ αὐτὸ τὸν τρόπο.

Σὲ ὅ,τι εἰδικώτερα ἀφορᾶ στὴν ἰδιοκτησία τῆς γῆς τὸ Δ.Ρ.Κ.

πιστεύει πὼς ἡ γῆ πρέπει ν' ἀνήκει μόνο σὲ κείνους ποὺ πρεσωπικὰ τὴν καλλιεργοῦν. Κατὰ συνέπεια δὲ μπορεῖ νὰ ὑπάρχουν μεγάλες ἀγροτικὲς ἰδιοκτησίες, ἐνόσο ὑπάρχουν ἀκτήμονες ἢ καὶ ἀνεπαρκεῖς κληροῦχοι, καὶ ὅσες ὑπάρχουν θ' ἀπαλλοτριωθοῦν γιὰ νὰ διανεμηθοῦν στοὺς ἀκτήμονες καλλιεργητές.

Ἡ μικρὴ ἰδιοκτησία, τόσο ἡ ἀγροτικὴ ὅσο καὶ ἡ ἀστική, εἶναι σεβαστή. Καὶ προγραμματική του κατεύθυνση τὸ Δ.Ρ.Κ. διακηρύττει, μὲ τὶς οἰκονομικὲς καὶ κοινωνικές του μεταρρυθμίσεις, νὰ προαγάγει τὸ θεσμὸ τῆς μικρῆς ἰδιοκτησίας.

Ἐπίσης τὸ Δ.Ρ.Κ. διακηρύττει ὅτι ἀναγνωρίζει καὶ σέβεται τὸ δικαίωμα τῆς κληρονομίας. Πιστεύει ὅμως ὅτι οἱ διατάξεις, ποὺ ἰσχύουν πάνω σ' αὐτό, πρέπει ριζικὰ νὰ μεταρρυθμισθοῦν, ὥστε καὶ τὸ δικαίωμα τοῦτο ν' ἀσκεῖται μὲ τρόπο ἐξυπηρετικὸ τοῦ κοινωνικοῦ συμφέροντος κ' ὄχι μὲ τρόπο ἐγωιστικό.

28. Ἐργασία.

Τὸ Δ.Ρ.Κ. πιστεύει πὼς ἡ ἐργασία ἀποτελεῖ βασικὴ κοινωνικὴ λειτουργία καὶ δημιουργεῖ δικαίωμα γιὰ τὴν ἀπόλαυση ὅλων τῶν ἀγαθῶν τῆς ζωῆς. Τὸ Κράτος, μαζὶ μὲ τὶς ἄλλες ὑποχρεώσεις του, ἔχει ὑποχρέωση νὰ ἐξασφαλίζει σὲ κάθε Ἕλληνα πολίτη, ἱκανὸ νὰ ἐργασθεῖ, ἀπασχόληση σύμφωνη πρὸς τὶς σωματικὲς καὶ τὶς πνευματικές του ἱκανότητες.

Εἶναι τελείως ἀπαράδεκτο, στὸ καινούργιο δημοκρατικὸ κράτος, νὰ ὑπάρχουν ἄνεργοι καταδικασμένοι στὴ πεῖνα καὶ τὴν ἐξαθλίωση.

Ἐξ ἄλλου ἡ ἀμοιβὴ τῆς ἐργασίας πρέπει νὰ ὁρισθεῖ μὲ τρόπο τέτοιο, ὥστε τὸ κατώτατο ὅριο νὰ ἐπιτρέπει στὸν ἐργαζόμενο, νὰ ἀπολαμβάνει τὰ ἀγαθὰ τοῦ πολιτισμοῦ καὶ ταυτόχρονα τὸ κατώτατο αὐτὸ ὅριο νὰ εἶναι ἐξασφαλισμένο σὲ ὅλους.

Ἐπίσης τὸ Δ.Ρ.Κ. θεωρεῖ ὑποχρέωση τοῦ νέου δημοκρατικοῦ μας κράτους νὰ ἐξασφαλίζει τοὺς ἐργαζομένους ἀπὸ τὰ ἀτυχήματα, τὶς ἀσθένειες καὶ τὸ γῆρας, ποὺ ἔχουν σὰν συνέπεια τὴ προσωρινὴ ἢ ὁριστικὴ ἀνικανότητα γιὰ δουλειὰ καὶ σὰν ἀποτέλεσμα τὴν ἐξαθλίωση καὶ τὴ δυστυχία.

Ἡ ἀντιμετώπιση τῶν ζητημάτων αὐτῶν ἀποτελεῖ χρέος τοῦ Κράτους καὶ ὄχι τῆς ἰδιωτικῆς φιλανθρωπίας. Ἡ ὀργάνωση ἐξ ἄλλου τῆς δημοσίας ὑγείας θὰ ἐπιδιωχθεῖ μὲ τέτοιο τρόπο ὥστε ἡ

νοσοκομειακὴ περίθαλψη καὶ ἡ ἰατρικὴ ἀντίληψη νὰ εἶναι ἐξασφαλισμένες γιὰ ὅλους. Καὶ φυσικὰ ἡ μεγαλύτερη στοργὴ τοῦ Κράτους θὰ περιβάλει τὴ βρεφικὴ καὶ τὴ παιδικὴ γενικώτερα ἡλικία.

29. Κοινωνικοὶ θεσμοὶ—Ἐκκλησία.

Τὸ Δ.Ρ.Κ. διακηρύττει σὰν ἀνάγκη γιὰ τὴ σταθερότητα τῆς δημοκρατίας καὶ τὴν ἀνάπτυξη τῶν δημοκρατικῶν θεσμῶν τὴν ἀνασύνταξη, πάνω σὲ καθαρὰ δημοκρατικὲς βάσεις, ὅλων τῶν κοινωνικῶν θεσμῶν, οἱ ὁποῖοι πρέπει νὰ περιορισθοῦν αὐστηρὰ στοὺς σκοποὺς ποὺ ἀποβλέπουν.

Μὲ τὸ πνεῦμα αὐτὸ τὸ Δ.Ρ.Κ. θὰ ἐπιδιώξει νὰ ρυθμίσει καὶ τὰ ζητήματα, ποὺ ἀφοροῦν στὴν Ἐκκλησία. Ἡ Ἐκκλησία μας, σὰν θεσμὸς καθαρὰ πνευματικός, πρέπει νὰ περιορισθεῖ αὐστηρὰ στὴν ἐπιδίωξη τῆς ἀποστολῆς της, χωρὶς καμιὰ ἀνάμιξη σὲ ζητήματα ξένα μ' αὐτή, ὅπως πολλὲς φορὲς συνέβηκε στὸ παρελθόν, πρᾶγμα ποὺ εἶχε σὰν ἀποτέλεσμα νὰ καταπέσει τὸ κῦρος καὶ τὸ γόητρό της.

Τὸ Δ.Ρ.Κ. θέλει τὴν Ἐκκλησία νὰ στέκει στὸ ὕψος, ποὺ ἐπιβάλλεται ἀπὸ τὴν ἱερὴ ἀποστολή της. Πρὸς τὸ σκοπὸ δὲ αὐτὸ θὰ προσπαθήσει νὰ ἐξασφαλίσει πλήρη οἰκονομικὴ ἀνεξαρτησία στὸ κλῆρο.

ΜΕΡΟΣ Γ'

Ἐθνικὲς διεκδικήσεις. — Ἐξωτερικὴ πολιτική.

Στὸ δεύτερο μέρος εἴδαμε ποιὲς εἶναι οἱ κατευθυντήριες γραμμὲς τοῦ Δημοκρατικοῦ Ριζοσπαστικοῦ Κόμματος. Μὰ ἔξω ἀπὸ τὰ θέματα ἐκεῖνα, θέματα πάγιου λαϊκοῦ ἐνδιαφέροντος, τούτη τὴν ἐποχὴ ὁ ἑλληνικὸς Λαὸς ἀντιμετωπίζει τὸ μεγάλο πρόβλημα τῶν ἐθνικῶν του διεκδικήσεων.

Ἡ πραγματοποίηση τῶν δικαίων πόθων τοῦ Λαοῦ μας, ἡ ἱκανοποίηση τῶν ἀπειραρίθμων θυσιῶν, στὶς ὁποῖες ὑποβλήθηκε, θὰ εἶναι τόσο πληρέστερη, ὅσο πιὸ ἐπιτυχημένη θὰ εἶναι ἡ ἐξωτερικὴ πολιτική, ποὺ θ' ἀκολουθήσει ἡ Ἑλλάδα.

Ἡ ἐξασφάλιση ἐπίσης τῶν ἐξωτερικῶν συνθηκῶν ποὺ χρειάζονται, γιὰ νὰ ἐπιτυχωθεῖ ἡ πραγματοποίηση ἑνὸς προγράμματος, ὅπως αὐτὸ ποὺ σὲ γενικώτατες γραμμὲς ἐκθέτουμε στὸ Β' μέρος, εἶναι καὶ αὐτὸ ζήτημα ἐξωτερικῆς πολιτικῆς.

Γι' αὐτὸ σὲ τοῦτο τὸ Γ' Μέρος θὰ ἐκθέσουμε τὶς ἀπόψεις μας πάνω στὸ ζήτημα τῶν ἐθνικῶν μας διεκδικήσεων καὶ θὰ διαγράψουμε σὲ γενικὲς γραμμὲς ποιές, κατὰ τὸ Δημοκρατικὸ Ριζοσπαστικὸ Κόμμα, πρέπει νὰ εἶνε οἱ βασικὲς κατευθύνσεις τῆς ἑλληνικῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς.

Ι. ΕΘΝΙΚΕΣ ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΕΙΣ

30. Ἐσωτερικὴ ὑφὴ ἐδαφικῶν διεκδικήσεων.

Κανένας δὲν ἀμφισβήτησε, μὰ οὔτε μπορεῖ ν' ἀμφισβητήσει, τὶς τεράστιες θυσίες καὶ τὶς καταστροφὲς ποὺ ἔπαθε ἡ Ἑλλάδα ἀπὸ τὴ φριχτὴ ἰταλο-γερμανο-βουλγαρικὴ κατοχή. Κανένας δὲν ἀμφισβήτησε τὴ προθυμία μὲ τὴν ὁποία συμπαρατάχτηκε μὲ τοὺς συμμάχους, τὸν ἡρωισμὸ καὶ τὴν αὐτοθυσία τῶν παιδιῶν της, στὸ πόλεμο καὶ κατόπι στὴν ἐσωτερικὴ ἀντίσταση. Κανένας δὲν ἀμφισβήτησε κι' οὔτε μπορεῖ ν' ἀμφισβητήσει τὴ τεράστια συβολὴ τῆς Ἑλλάδας στὴ κοινὴ συμμαχικὴ ὑπόθεση καὶ στὴ Νίκη. Φίλοι καὶ ἐχθροὶ τὴν ἀναγνώρισαν παντοτινὰ καὶ δέχτηκαν πὼς ὁ ἡρωϊκὸς ἀγώνας τῆς Ἀλβανίας καὶ τὸ θαῦμα τῆς ἐσωτερικῆς ἀντιστάσεως, μὲ τὶς παλλαϊκὲς κινητοποιήσεις καὶ τὸν ἀνταρτικὸ στρατό, τὸν Ε.Λ.Α.Σ., ἔδωσαν καιρὸ στὴ σύμμαχο Ρωσία νὰ συμπληρώσει τὴν στρατιωτική της προετοιμασία καὶ βοήθησαν τὴ σύμμαχο Μ. Βρεττανία νὰ κερδίσει τὴ μάχη τῆς Μεσογείου.

Κανεὶς ἐπίσης δὲν ἀμφισβήτησε κι' οὔτε μπορεῖ ν' ἀμφισβητήσει, πὼς οἱ θυσίες τῆς Ἑλλάδας εἶναι ἐντελῶς ὑπερβολικές, ὅταν λάβει κανεὶς ὑπ' ὄψη του τὸ πληθυσμό μας.

Οἱ θυσίες μας αὐτὲς μᾶς δίνουν τὸ δικαίωμα νὰ προβάλλουμε τὶς ἐθνικές μας διεκδικήσεις καὶ νὰ ζητήσουμε ν' ἀναγνωρισθεῖ τὸ δίκαιό μας. Γιατὶ δὲ ζητοῦμε παρὰ νὰ μᾶς δοθοῦνε τὰ ἐδάφη ἐκεῖνα, ποὺ ἀναγνωρίζονται ὅτι εἶναι ἑλληνικὰ καὶ ποὺ ἀναγνωρίστηκαν καὶ ἀπὸ τὴ μεγάλη συνδιάσκεψη τῶν συμμάχων τοῦ προηγούμενου πολέμου, στὸν ὁποῖο πάλι ἔλαβε μέρος ἡ Ἑλλάδα καὶ πολέμησε μαζί τους καὶ πρόσφερε καὶ τότες μεγάλες θυσίες.

Ἂν σήμερα ἄλλοῦ ὁ ἑλληνικὸς πληθυσμὸς ἐλαττώθηκε, γιατὶ καταδιώκουνταν εἴκοσι πέντε χρόνια τώρα, κι' ἀλλοῦ διώχτηκε ὁλότελα καὶ δὲν ὑπάρχει, αὐτὸ δὲν καταλύει τὰ ἀναμφισβήτητα δικαιώματα τοῦ Ἔθνους μας, γιατὶ αὐτὸ εἶναι ὁλοφάνερο ἀποτέλεσμα τῆς βίας, ποὺ ἀσκήθηκε πάνω στοὺς ἑλληνικοὺς πληθυσμούς. Ἡ βία ὅμως καὶ πάντοτε καὶ εἰδικώτερα μετὰ τὸ σημερινὸ πόλεμο, δὲ μπορεῖ ν' ἀποτελέσει τίτλο γιὰ νὰ βραβευθοῦν ὅσοι τὴν ἤσκησαν καὶ νὰ πληρώσουν ὅσοι τὴν ὑπέστησαν.

31. Ἐδαφικὲς διεκδικήσεις.

Ἀπὸ τοῦτα τὰ λίγα καταφαίνεται πὼς οἱ ἑλληνικὲς ἀξιώσεις, στὸ ἐδαφικό τους μέρος, στηρίζουνταν πάνω στὶς διακηρυγμένες ἀρχὲς τῶν συμμάχων, πάνω στὸ χάρτη τοῦ Ἀτλαντικοῦ καὶ ὅλες τὶς μεταγενέστερες συμμαχικὲς διακηρύξεις. Δὲν ὑπάρχει μέσα σ' αὐτὲς οὔτε ἴχνος ἀπὸ τὴ φασιστικὴ καὶ τὴ Χιτλερικὴ ἐφεύρεση περὶ ζωτικοῦ χώρου. Ἡ Ἑλλάδα δὲν ἀναζητεῖ χῶρο, σύμφωνα μὲ τὴ φασιστικὴ καὶ χιτλερικὴ θεωρία καὶ πολιτική,

φη Διεκδικεί μόνο τὰ ἑλληνικὰ ἐδάφη τὰ ἀναγνωρισμένα μὲ διεθνεῖς πράξεις, ἐκεῖνα ποὺ ἀνέκτησε μὲ τὶς θυσίες καὶ τοὺς ἀγῶνες τοῦ λαοῦ της καὶ τῆς κατακυρώθηκαν ἀπὸ διεθνεῖς συνδιασκέψεις καὶ ποὺ κατόπι βίαια τῆς ἀφαιρέθηκαν. Αὐτὰ τὰ ἐδάφη διεκδικεῖ ἡ Ἑλλάδα μετὰ καὶ τὶς καινούργιες θυσίες ποὺ πρόσφερε στὸ σημερινὸ πόλεμο, μετὰ τὴ νέα συμβολή της στὸν ἀγῶνα τῶν συμμάχων.

Καὶ οὔτε μπορεῖ νὰ φανταστεῖ ὁ ἑλληνικὸς Λαὸς πὼς οἱ σημερινοὶ σύμμαχοι, ποὺ εἶναι οἱ ἴδιοι καὶ τοῦ προηγούμενου πολέμου, μποροῦν ν' ἀρνηθοῦν ν' ἀποδώσουν στὸν ἑλληνικὸ Λαό, μετὰ τὸ καινούργιο αὐτὸ πόλεμο καὶ τὴ νέα κι' ἀνεκτίμητη συνεισφορά του ἐκεῖνα, ποὺ τοῦ εἶχαν παραχωρήσει στὸ προηγούμενο. Σύμφωνα μὲ τ' ἀνωτέρω τὸ Δ. Ρ. Κ. πιστεύει ὅτι εἶναι ἐπιταγὴ δικαιοσύνης ν' ἀναγνωρισθεῖ ἡ βάση, ποὺ τέθηκε πιὸ πάνω καὶ νὰ παραχωρηθοῦν στὴν Ἑλλάδα: 1) Ἡ Β. Ἤπειρος, 2) ἡ Κύπρος, 3) τὰ Δωδεκάνησα καὶ 4) ἡ Ἀνατολικὴ Θράκη.

Σὰν συνέπεια πρὸς αὐτὰ πρέπει ἀκόμη τὰ πρὸς τὴ Βουλγαρία σύνορά μας νὰ διαρρυθμισθοῦν μὲ τέτοιο τρόπο ποὺ νὰ ὑπάρξῃ πλήρης ἡ ἀσφάλεια τοῦ ἑλληνικοῦ ἐδάφους καὶ τῶν ἀγνῶν ἑλληνικῶν πληθυσμῶν, ποὺ κατοικοῦν ἐκεῖ.

Δὲν ζητᾶμε ξένα ἐδάφη. Ζητᾶμε τὰ καθαρὰ καὶ ἀναγνωρισμένα ἑλληνικὰ ἐδάφη καὶ ἀσφαλῆ σύνορα γιὰ νὰ μπορέσουμε νὰ ζήσουμε μέσα σὲ ἀτμόσφαιρα εἰρήνης καὶ συνεργασίας μὲ ὅλους τοὺς γείτονές μας.

Εἰδικώτερα σὲ ὅτι ἀφορᾶ τὴν Ἀν. Θράκη τὸ Δ. Ρ. Κ., ποὺ πρῶτο διακήρυξε τὴν ἀνάγκη τῆς ἀποδώσεώς της εἰς τὴν Ἑλλάδα, πιστεύει ὅτι τὰ δικαιώματα τοῦ Ἔθνους πάνω σ' αὐτὴ εἶναι ἐξ ἴσου ἰσχυρὰ μὲ κάθε ἄλλη γωνιὰ ποὺ διεκδικοῦμε. Καὶ τὰ δικαιώματά μας αὐτά, ποὺ μᾶς ἀναγνωρίσθηκαν ἀπὸ τὴν παγκόσμια συνδιάσκεψη τοῦ προηγούμενου πολέμου, θὰ τὰ ξαναφέρουμε στὴ μνήμη ὅλων μὲ λεπτομερειακὰ δημοσιεύματα καὶ διαλέξεις. Μὰ ἀνεξάρτητα ἀπὸ αὐτά, συντρέχουν καὶ λόγοι ἄλλοι, ὅπως τὸ γεγονὸς ὅτι σήμερα ἡ Ἑλλάδα ἐπιβαρύνεται μὲ τὴ διατροφὴ τῶν ἑλληνικῶν πληθυσμῶν, ποὺ διώχτηκαν ἀπὸ τὸ 1922 ἀπὸ τὴ Μικρὰ Ἀσία, καθὼς καὶ μὲ ὅλο τὸν ἑλληνικὸ πληθυσμὸ τῆς Θράκης, ἐνῶ ἡ Τουρκία οὔτε τὴν Ἀν. Θράκη ἀξιοποίησε, οὔτε κἂν τὴν κατοίκησε, ἔχει δὲ εὐρύτατες ἐκτάσεις στὴ Μ. Ἀσία.

32. Οἰκονομικὲς καὶ ἠθικὲς διεκδικήσεις ἀπέναντι στὴ Βουλγαρία.

Ἐκτὸς ὅμως ἀπὸ τὶς ἐδαφικὲς διεκδικήσεις, ποὺ ἀναφέρονται σ' ἕνα βασικὸ αἴτημα δικαιοσύνης, πιστεύουμε πὼς ἡ Ἑλλάδα δικαιοῦται νὰ προβάλῃ, ἐξ ἴσου ἀποφασιστικὰ τὶς οἰκονομικὲς καὶ ἠθικές της διεκδικήσεις.

Τρεῖς φορὲς μέσα σὲ χρονικὸ διάστημα τριάντα ἐτῶν οἱ Βούλγαροι μπῆκαν στὰ ἐδάφη μας. Ἔσφαξαν, ἐδήωσαν, ἥρπαξαν, κατάστρεψαν. Οἱ περιουσίες τῶν ἑλληνικῶν πληθυσμῶν τρεῖς φορὲς καταστράφηκαν. Ἀναρίθμητα εἶναι τὰ θύματα, ποὺ πρόσφεραν οἱ ἑλληνικοὶ πληθυσμοὶ τῶν βορείων ἐπαρχιῶν.

Ὁ βουλγαρικὸς Λαός, ἐφ' ὅσον θεωρεῖ ὅτι τὰ ἐγκλήματα αὐτὰ διαπράχθηκαν ἀπὸ τοὺς ἡγέτες του, παρὰ τὴ θέλησή του, ὀφείλει νὰ τὸ διακηρύξει ἐπίσημα καὶ ἀνεπιφύλακτα, μπροστὰ σὲ ὅλους τοὺς Λαούς, νὰ καταδικάσει τὶς ἐγκληματικὲς πράξεις, νὰ παραδώσει τοὺς ἐγκληματίες στὴ συμμαχικὴ δικαιοσύνη καὶ νὰ ἐπανορθώσῃ στὸ ἀκέραιο ὅλες τὶς ὑλικὲς ζημίες καὶ τὶς καταστροφὲς ποὺ διαπράχθηκαν.

Μόνο μ' αὐτὸ τὸ τρόπο θὰ δημιουργοῦνταν ἡ ἀτμόσφαιρα μιᾶς πραγματικὰ εἰλικρινοῦς συνεργασίας μὲ τὸ βουλγάρικο Λαό, ποὺ ὅλοι οἱ Ἕλληνες ἐπιθυμοῦν καὶ πάντοτε τὸ ἀπέδειξαν.

Ἐνόσο ὅμως ἀπὸ τὴ βουλγαρικὴ πλευρὰ αὐτὸ δὲ γίνεται, εἶναι χρέος τιμῆς πρὸς τοὺς ἀδελφούς μας τῶν βορείων ἐπαρχιῶν, εἶναι ὑποχρέωση τοῦ Κράτους, νὰ τὰ ζητήσουμε ἀπὸ τοὺς συμμάχους μας. Καὶ εἶναι ἐπιταγὴ δικαιοσύνης καὶ ἐπιταγὴ ἠθικὴ ὁ ἑλληνικὸς Λαὸς νὰ ἱκανοποιηθεῖ μὲ τὸν πληρέστερο τρόπο.

33. Οἰκονομικὲς διεκδικήσεις ἀπέναντι στοὺς Ἰταλοὺς καὶ Γερμανούς.

Ἐκτὸς ὅμως ἀπὸ τὶς οἰκονομικὲς διεκδικήσεις μας ἀπέναντι στοὺς βουλγάρους, ἡ Ἑλλάδα, γιὰ τοὺς ἴδιους λόγους κι' ἄλλους ἐξ ἴσου σοβαρούς, ἔχει ἀναμφισβήτητο δικαίωμα νὰ προβάλει οἰκονομικὲς διεκδικήσεις ἀπέναντι στοὺς ἰταλοὺς καὶ γερμανούς.

Κι' οἱ δυὸ αὐτοὶ μᾶς ἐπιτέθηκαν, χωρὶς νὰ τοὺς προκαλέσουμε

σε [illegible]. Κατάλαβαν τὰ γάστρομας καὶ κυριολεκτικὰ τὴν ἐλιγστεβιὰ [illegible] τὴ διάρκεια τῆς μισητῆς κατοχῆς των ὅλα τὰ προϊόντα μας. Ἔπαιρναν ἀνεξέλεγκτα χρηματικὰ ποσὰ γιὰ τὴ διατήρηση τοῦ πολέμου των στὴν Ἀφρικὴ κι' ἀνάγκασαν τὴ φτωχὴ Ἑλλάδα νὰ πληρώσει ὅλα τους τὰ ἔξοδα. Κατάστρεψαν κι' ἐκμηδένισαν τὸ νόμισμά μας καὶ μαζὶ μ' αὐτὸ ὅλες τὶς οἰκονομίες τοῦ Λαοῦ μας. Κατάστρεψαν ὅλα τὰ μεταφορικά μας μέσα, τὸ τεχνικό μας ἐξοπλισμό, τοὺς δρόμους, τὰ γεφύρια μας. Ἔκαψαν καὶ κατάστρεψαν τὰ χωριά μας. Ἔτσι ὕστερα ἀπὸ τὴν ἰταλογερμανικὴ κατοχὴ ἡ Ἑλλάδα εἶναι ὁλότελα καταστραμμένη σὲ βαθμό, ποὺ μέτε ἀπὸ ἀπόσταση δὲν τὴ φθάνει καμμιὰ ἄλλη χώρα.

Ἀξίωση ἐπιτακτικὴ τοῦ ἑλληνικοῦ Λαοῦ εἶναι ὅλες αὐτὲς τὶς καταστροφὲς νὰ τὶς πληρώσουν, στὸ ἀκέραιο, οἱ γερμανοϊταλοὶ καὶ σύγχρονα νὰ πληρώσουν δίκαιες ἀποζημιώσεις, γιὰ τὰ φοβερὰ ἐγκλήματα ποὺ διέπραξαν στὸν τόπο μας. Τὸ Δ.Ρ.Κ. ἐμπνευσμένο ἀπὸ τὰ ἴδια αἰσθήματα, ποὺ ἐμπνέουν ὅλο τὸν ἑλληνικὸ Λαό, θὰ καταβάλει ὅλες του τὶς δυνάμεις κι' ὅλες του τὶς προσπάθειες ὥστε αὐτὲς οἱ δίκαιες ἀξιώσεις μας ν' ἀναγνωρισθοῦν καὶ ν' ἀρχίσει, μέσα στὸ συντομώτερο χρονικὸ διάστημα, ἡ πραγματοποίησή των. Ἀλλοιῶς δὲν πρέπει νὰ γίνεται σοβαρὸς λόγος γιὰ ἀνοικοδόμηση κι' ἀνασυγκρότηση. Μόνο ὅσοι νομίζουν πὼς ἡ ἀνοικοδόμηση μπορεῖ νὰ γίνει σὲ βάρος ὄχι μόνο τῆς σημερινῆς μὰ καὶ πολλῶν μελλοντικῶν γενεῶν μπορεῖ νὰ μιλᾶν γι' αὐτὴ χωρὶς τὴν πλήρη, τὴν ὁλοκληρωτικὴ ἀναγνώριση τῶν ἑλληνικῶν ἀξιώσεων ἀπέναντι στοὺς βουλγάρους, στοὺς ἰταλοὺς καὶ στοὺς γερμανοὺς καὶ τὴν ἄμεση ἐναρξη τῆς πραγματοποιήσεώς των.

34. Ἐξωτερικὴ πολιτική.

Τὸ Δημοκρατικὸ Ριζοσπαστικὸ Κόμμα πιστεύει πὼς ἡ ἐξωτερικὴ πολιτικὴ τῆς Ἑλλάδας πρέπει ἁρμονικὰ νὰ συνθέτει τὸ μεσογειακὸ καὶ τὸν ἠπειρωτικὸ χαρακτῆρα της.

Κατὰ συνέπεια ἀληθινὰ ἐθνικὴ ἐξωτερικὴ πολιτικὴ θὰ εἶναι ἐκείνη ποὺ θὰ στηρίζεται στὴν εἰλικρινῆ συνεννόηση καὶ στὴ συνεργασία μὲ τὶς δύο μεγάλες δυνάμεις, τὴ Μ. Βρετανία καὶ τὴ Σοβιετικὴ Ἕνωση, φίλες καὶ σύμμαχες τῆς Ἑλλάδας καὶ θὰ πλαισιώ-

νεται ἀπὸ ἐπίσης στενὴ συνεργασία καὶ φιλία μὲ τὶς μεγάλες δημοκρατικὲς χῶρες τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν καὶ τῆς Γαλλίας.

Ἡ Ἑλλάδα πάντοτε προσπάθησε νὰ διατηρεῖ τὶς φιλικώτερες σχέσεις μὲ ὅλους τοὺς γείτονές της. Γιατὶ πάντα πίστεψε, πὼς μόνο μὲ στενὴ συνεργασία ἀνάμεσα στοὺς βαλκανικοὺς Λαοὺς θὰ ἐξυπηρετοῦνταν τὰ θεμελιακά τους συμφέροντα.

Τὸ Δ.Ρ.Κ. θὰ καταβάλει κάθε προσπάθεια, μετὰ τὴ ρύθμιση τῶν ζητημάτων ποὺ προκλήθηκαν ἀπὸ τὸν πόλεμο, νὰ καλλιεργήσει τὸ πνεῦμα αὐτὸ τῆς συνεργασίας μὲ τοὺς γείτονες, γιατὶ πιστεύει πὼς ἔτσι ἐξυπηρετεῖ τὰ πραγματικὰ ἐθνικὰ συμφέροντα.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

ΤΟ ΚΟΜΜΑ

Στὰ δύο προηγούμενα μέρη ἐκθέσαμε τὶς κατευθυντήριες γραμμές μας, πάνω στὰ κεφαλαιώδη ζητήματα τῆς πολιτικῆς ὀργανώσεως τῆς καινούργιας ἑλληνικῆς πολιτείας, καθώς καὶ τῆς οἰκονομικῆς καὶ κοινωνικῆς συγκροτήσεώς της. Ἐκθέσαμε ἐπίσης τὶς ἀπόψεις μας πάνω στὸ μεγάλο θέμα τῶν ἐθνικῶν μας διεκδικήσεων, ἐδαφικῶν καὶ οἰκονομικῶν.

Αὐτὲς οἱ γενικὲς γραμμὲς συνοψίζουνε ἕνα ὁλόκληρο πρόγραμμα, ποὺ, ὅταν θὰ ἔλθει ἡ ὥρα, θὰ ἐκθέσουμε στὶς λεπτομέρειές του στὸν ἑλληνικὸ Λαό. Ὅσο γενικὰ κι' ἂν εἶναι ἐκτεθειμένες οἱ ἀπόψεις μας, εἶναι πάντα ἀρκετὰ σαφεῖς, γιὰ νὰ δείξουνε καθαρὰ τὸ δρόμο ποὺ θὰ ἀκολουθήσουμε.

Τὸ Δ.Ρ.Κ. πιστεύει βαθειὰ σὲ ὅσα ἔχουμε ἐκθέσει καὶ εἶναι ἀποφασισμένο ὄχι μόνο νὰ μὴ παρεκκλίνει ἀπ' αὐτά, μὰ καὶ νὰ ἀγωνιστεῖ, μὲ ὅσες μπορέσει περισσότερες δυνάμεις, γιὰ νὰ τὰ μεταβάλει σὲ πραγματικότητα.

Τὸ Δ.Ρ.Κ. ἐμφανίζεται στὸν πολιτικὸ στίβο σὲ μιὰ δύσκολη, μὰ καὶ μεγάλη γιὰ τὴν πατρίδα μας στιγμή. Μετὰ τὸν ἡρωϊκὸ ἀγῶνα τῆς Ἀλβανίας καὶ τὸ θαῦμα τῆς ἐσωτερικῆς ἀντιστάσεως ἡ χώρα μας ξανάπεσε στὰ χέρια τῆς πιὸ μαύρης καὶ σκοτεινῆς ἀντιδράσεως, ποὺ ἀπειλεῖ ὄχι μόνο νὰ ἐξουδετερώσει τὴν αἴγλη καὶ τὴ δόξα ποὺ ἀπόχτησε ἡ πατρίδα, χάρη στὶς θυσίες τῶν παιδιῶν τοῦ Λαοῦ, μὰ ἀκόμη νὰ ὀπισθοδρομήσει τὸν τόπο καὶ νὰ τὸν ρίξει σὲ σκοτάδια βαθύτερα κι' ἀπὸ τὴν ἐπαίσχυντη τεταρτοαυγουστιανὴ περίοδο.

Γι' αὐτὸ πρῶτο μας καθῆκον αἰσθανόμαστε νὰ παλαίψουμε γιὰ νὰ συντριβοῦν τελειωτικὰ καὶ ὁριστικὰ αὐτὲς οἱ σκοτεινὲς δυνάμεις τῆς ἀντιδράσεως. Τοῦτο ἀποτελεῖ τὴν ἀπαραίτητη προϋπόθεση γιὰ τὴν ἔναρξη σοβαρῆς προσπάθειας πολιτικῆς, οἰκονομικῆς καὶ κοινωνικῆς ἀνασυγκροτήσεως καὶ ἀναπλάσεως.

Σ' αὐτὴ τὴ προσπάθεια τὸ κόμμα μας, θὰ διεκδικήσει τὴν τιμὴ

νὰ παίξει ἕνα σοβαρὸ ρόλο. Τὸ Δ.Ρ.Κ. δὲν ἔχει καμμιὰ σχέση μὲ τοὺς παλιοὺς πολιτικοὺς ὀργανισμούς, ποὺ στὴν οὐσία τους δὲν ἦταν ἄλλο τίποτε ἀπὸ προσωπικὲς φατρίες, ποὺ ἐρίζανε νὰ κατακλέψουνε τὴν ἐξουσία καὶ νὰ νέμουνται τὰ λάφυρα.

Τὸ Δ.Ρ.Κ., δημοκρατικὸ στὶς πεποιθήσεις καὶ στὶς ἀρχές του, εἶναι ταυτόχρονα δημοκρατικὸ καὶ στὴν ὀργάνωσή του, ἐφαρμόζοντας πρῶτα—πρῶτα στὸν ἑαυτό του τὶς ἀρχὲς ποὺ διακηρύττει. Τὸ καταστατικό του κι' ὁ ἐσωτερικός του ὀργανισμός, ποὺ θὰ δημοσιευθοῦν ἐπίσης, θ' ἀποδείξουνε πόσο βαθειὰ καὶ στερεὰ εἶναι ἡ δημοκρατική μας πίστη καὶ πόσο εἴμαστε ἀποφασισμένοι αὐτὴ τὴ δημοκρατικὴ πίστη, μαζὶ μὲ μιὰ σωστὴ κι' ἀληθινὴ δημοκρατικὴ ἀγωγή, νὰ τὴν κάνουμε «κτῆμα ἐσαεὶ» ὄχι μόνο τῶν μελῶν τοῦ κόμματος, μὰ κι' ὁλόκληρου τοῦ ἑλληνικοῦ Λαοῦ καὶ νὰ διαποτίσουμε μ' αὐτὴ ὁλόκληρο τὸν ὀργανισμὸ πολιτικό, οἰκονομικὸ καὶ κοινωνικὸ τῆς χώρας.

Ὁ πόθος μας, τὸ ἰδανικό μας εἶναι νὰ συντελέσουμε, ὅσο μποροῦμε περισσότερο, ἡ πατρίδα μας νὰ σπάσει τὰ δεσμά, ποὺ τὴν περιβάλουν, μιὰ ὥρα γρηγορώτερα, καὶ ἐλεύθερη πιὰ ἀπ' αὐτά, νὰ βαδίσει περήφανα τοὺς καινούργιους δρόμους, ποὺ χάραξαν μὲ τὸ αἷμα τους τ' ἀδέλφια μας, ποὺ ἔπεσαν τόσο γενναῖα. Ὅταν ἐκεῖνα ἐθυσίασαν ὅ,τι πολυτιμότερο εἶχαν, τὸ ὀλιγώτερο ποὺ πέφτει σὲ μᾶς εἶναι ν' ἀφιερώσουμε, ὅσες διαθέτουμε δυνάμεις, ὥστε νὰ γίνει πράξη τὸ δικό τους ὄνειρο.

Σύνθημά μας : ΟΛΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΗΜΕΡΙΑ ΤΟΥ ΛΑΟΥ.